శ్రీ మ ద్భ గ వ ద్గీ త

అనువాదకులు :

శ్రీ విర్వికల్పానందస్వాములవారు

ఇది మూలశ్లోకములు, ప్రతిపదార్థము, ధారాళమగు అనువాదము, శ్రీధరీయ, టీకాసారము, విశేషాంశములు, సానువాదగీతాపాఠక్రమము, ధ్యానమాహాత్మ్యములు సమభావాత్మకములగు ఉపనిషద్వాక్యసూచిక, వేదాంతసూత్రసూచిక, గీతాశ్లోకసూచిక, శబ్దానుక్రమణిక—ఇన్నిటితో విరాజిల్లుచున్నది.

భక్తులకు సాధకులకు మాత్రమేకాక కళాశాల విద్యార్థులకు సైతము ఉపయుక్తమయిన దివ్యగ్రంథము.

పుటలు : 58+440 (అందమయిన అష్టమ ముద్రణము) వెల : రూ 9-00

'మా దివ్యవాణి' గ్రంథమాల

నేడే కొనండి! పదే పదే చదవండి !!

దివ్యావతారమూర్తుల విశ్వోపజీవ్యములైన అమృత మధుర సూక్తులు సర్వసుగ్రాహము హృదయ సన్నిహితమునైన తేటతెనుగున వీనిలో అందజేయబడ్డాయి. ఇందులో ఒక్కొక్కటి నిరుత్సాహులకు ఉత్సాహప్రదం, అశాంతిసంక్షుభితులకు శాంతిదాయకం, సంశయాందోళితులకు సంశయాపనోదకం, జిజ్ఞాసువులకు పరమార్థజ్ఞాన సమర్పకం, అందరికీ శిక్షకం, సంస్కారకం, నిర్వృత్యాపాదకం. మువ్వన్నెల మేలి జాకెట్టుతో పాకెట్టుసైజులో చక్కని తయారింపు—

శ్రీ రామకృష్ణ ఉవాచ	0-80	శ్రీ కృష్ణవాణి	0-80
శ్రీ శారదాసూక్తి నవనీతము	0-80	బుద్ధ ఉవాచ	0-80
శ్రీ వివేకానంద శంఖారావము	0-80	క్రైస్తు సూక్తిమాల	0-80

మహమ్మదు సూక్తిమంజరి 0-80

ఇట్లు వ్రాయుడు :

మేనేజరు, శ్రీ రామకృష్ణ మఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు - 600004.

శ్రీ రామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౩౧ ౧౯౭౫ - ఏప్రిల్ : రాక్షస - చైత్రము సంచిక ౧౦

విషయసూచిక

'అఖిలవిభు శరణొందుము, యా క్షణంబ యతనికృప నీదు ననుభూతి కందు వత్స'

—శ్రీ శారదామణి.

శ్రీరామకృష్ణ ప్రభ

సంపుటము ౩౧ } ౧౯౭౫ - ఏప్రిల్ : : రాక్షస - చైత్రము { సంచిక ౧౦

ఓం నమో భగవతే శ్రీరామకృష్ణాయ!

ప్రార్థన

శ్రీ రామకృష్ణ కర్ణామృతము

శ్లో॥ పాపాటవీ ప్రదహనే హుతభుక్సమానం। మోహాంధకారదళనే హరిదశ్వకల్పం
సంతాప నాశనవిధో శరదిందు తుల్యం। జ్యోతిశ్చకాస్తి కిమపి క్షుదిరామ గేహే.

తే. గీ. దహనుఁ డనఁగఁ బాపాటవీ దహనమందుఁ, దరణి యన మోహతామిస్ర దళనమందు
అర్థి సంతాపహరణాన నబ్జుఁ డనఁగఁ, బ్రజ్జ్వలించు దీపము క్షుదిరాము నింట.

వ్యాఖ్య: పాపారణ్య దహనమందు అగ్నివలెను, మోహాంధకారమును నశింపజేయుటయందు ప్రభాకరునివలెను, ఆశ్రితుల సంతాపమును హరించుటయందు (శరత్కాలపు) చంద్రునివలెను క్షుదిరాముని గృహమునందు ఒకానొక దీపము ప్రకాశించుచున్నది.

శ్లో॥ యోగీశ్వరైర్మనసి చింతిత పుణ్యమూర్తిః। భక్తోత్తమై స్సరసగీత పవిత్రకీర్తిః
సంచగ్ధ సర్వశరణాగత దుస్సహార్తిః। కచ్చిద్విభాతి భువనత్రయభాగ్య పూర్తిః.

తే. గీ. అదియె రంజిల్లు లోక భాగ్య ప్రపూర్తి, భూరియోగులు ధ్యానించు పుణ్యమూర్తి,
సర్వ శరణాగతార్తి సంహరణ కీర్తి, భక్త బృందంబు కీర్తించు భవ్యగీతి.

వ్యాఖ్య: (పవిత్రమును దివ్యమును నగు) ఆ మహా ప్రకాశమే సమస్తలోకముల సౌభాగ్య (హృదయ) పూరణము. మహాయోగీశ్వరులు (నిశ్చలముగ) ధ్యానించు పుణ్యమూర్తి. సమస్త శరణాగతుల కష్టము లన్నింటిని హరించుటయందు కీర్తి గాంచినది. భక్తు లెల్లరును కీర్తించు పరమపావన గీతము.

శ్రీ గురుసూక్తిసుధ

ఈశానుని ప్రశ్న: స్వామీ తమరేల సన్న్యసించితిరి? ప్రపంచమునం దేల విరక్తి జెందితిరి? శాస్త్రములు గృహస్థజీవనము శ్రేష్ఠతమమని యుద్ఘోషించుచున్నవి గదా!

శ్రీరామకృష్ణులు: ఏది మంచియో ఏది చెడుగో నాకంతగా తెలియదు. భగవంతుడు నాచేత నేమి చేయించునో అది చేయుదును. అతడేది పలికించునో అది పలుకుదును.

ఈశానుడు: ప్రతియొక్కరును సన్న్యసించినచో వారు భగవదిచ్ఛకు వ్యతిరేకముగా నడతురు.

శ్రీరామకృష్ణులు: ప్రతియొక్కరును ఏల సన్న్యసింపవలెను? అదిగాక ఎల్లరును కామినీకాంచనములందు కుక్కలు నక్కలవలె మునిగి తేలవలెనని భగవదిచ్ఛ కాగలదా? అతనికి వేఱు కోరికయే లేదా? ఆయన ఇచ్ఛకు అనుకూలముగా నుండున దేదియో ప్రతికూలముగా నుండున దేదియో నీకు తెలియునా?

ప్రతియొక్కరును ప్రాపంచికజీవనము గడపుట భగవదిచ్ఛ యని నీ వనుచున్నావు. కాని నీ భార్యాపుత్రులు మరణించినపుడు అదియు భగవదిచ్ఛ యని ఏల తెలియవు? బీదరికమునందును, తినుటకు కమికెడన్నము లేకుండుట యందును భగవదిచ్ఛ నేల చూడవు?

మాయ మనలను భగవదిచ్ఛను తెలియనీయదు. దైవమాయవలన అసత్తు సత్తుగాను సత్తు అసత్తుగాను తోచును. ప్రపంచము మిథ్య. ఈ క్షణమున నది యుండును, మఱు క్షణమున మాయమగును. కాని ఆయన మాయవలన అది సత్తుగా తోచును. అహంకారము కర్తగా తోచునది ఆయనద్వారానే. అంతియగాక మనుజుడు తన పిల్లలను, తోబుట్టువులను, తలిదండ్రులను, ఈ మాయవలననే తన స్వంతముగ భావించును.

మాయకు రెండంశములు గలవు: విద్య, అవిద్య. అవిద్య ప్రాపంచికబుద్ధిచేత మోహపరచును. విద్య—అనగా జ్ఞానము భక్తి సాధుసాంగత్యము అనునవి—మానవుని భగవంతుని యొద్దకు గొనిపోవును.

భగవత్కృపవలన మాయాతీతుడైనవాడు విద్యను అవిద్యను రెండింటిని సమముగా జూచును. ప్రాపంచికజీవనము భోగజీవనము. నిజమునకు కామినీకాంచనములందు సుఖంచుట కేమి గలదు? మధురభక్ష్యము గొంతు దిగగనే అది తియ్యగా నుండినది, పుల్లగా నుండినదియు జ్ఞప్తి యుండదు.

కాని ఎల్లరును సన్న్యసించు టేల? కాల పరిపక్వతయందు తప్ప సన్న్యాసము సాధ్యమా? భోగానుభవపుటంతు చూచినపుడు సన్న్యాసమునకు సమయము వచ్చును. ఎవరైనను బలవంతముగా సన్న్యసింపగలరా? 'మర్కటవైరాగ్య'మని యొకరకపు వైరాగ్యము గలదు. సంకుచితబుద్ధి గలవారు మాత్రమే దాని నభ్యసింతురు. తండ్రిలేని బాలునొకనిని దీసికొందము. అతని తల్లి నూలు వడుకుచు జీవనభృతి సంపాదించును. ఆ బాలుని యనాకానీ యుద్యోగ మూడును. దానితో నతడు వెంటనే వైరాగ్యసాగరమున మునిగిపోయి సన్న్యాసికాషాయమును గప్పుకొని కాశికి బోవును. కొన్నిరోజుల పిదప 'నెలకు పదిరూపాయల యుద్యోగము సంపాదించితి'నని ఇంటికి ఉత్తరము వ్రాయును. ఇంతలో బంగారుంగరములను జరీగుడ్డలను కొనజూచును. తన భోగవాంఛ నత డెట్లు నొక్కివేయగలడు?

ప్రపంచమునందు తన కర్తవ్యము నిర్వర్తించుట మిక్కిలి కష్టము. ఎక్కువ వేగముగా గుండ్రముగ తిరిగినచో తల తిరుగును. మూర్ఛ వచ్చును. ఒక రాటను పట్టుకొనినచో అట్టి భయము లేదు. నీ కర్తవ్యమును నీవు చేయుము. కాని దేవుని మఱువకుము.

'ప్రాపంచికజీవన మంత కష్టమైనచో నికమార్గమేమి' యని నీవడుగ వచ్చును. నిరంతరమైన యభ్యాసమే మార్గము. కామార్పుకూరునందు వడ్రంగుల యాడువారు వడ్లువంపుటను చూచితిని. రోకలి తమ వ్రేళ్ళను పచ్చడి చేయు నని వారు భయపడుచునే యుందురు; అట్లే తమ బిడ్డలకు పాలు కుడుపుచునే యుందురు. బేరములు చేయుచునే యుందురు. ''మా కీయవలసినది ఇచ్చి మరి పొం'డని బేరగాండ్రతో నందురు.

నీతిమాలిన యాడుది తన ఇంటిపనుల నన్నింటిని చేయుచునే యుండును. కాని అనుక్షణమును తన ప్రియునిగూర్చియే తలపోయుచుండును.

కాని అట్టి మనస్థితి సంపాదించుటకు ఆధ్యాత్మిక సాధన యవసరము. అప్పుడప్పుడు ఏకాంతమున దేవుని ప్రార్థింపవలెను. భగవంతునిపట్ల ప్రీతిని సంపాదించినపిదప లౌకిక విధులను నిర్వర్తించుట సాధ్యమే. పనస పండును కోసినచో చేతికి ఆ జిగటపాలంటుకొనును. ముందే చేతులకు నూనె రాచుకొనినచో అది జరుగదు.

గిరీశుని ప్రశ్న: స్వామీ, ఏది బుద్ధిమంతమైనది? పరిత్యజించుచు సన్న్యసించుటయా, గృహస్థజీవనము జీవించుచు దైవమును ప్రార్థించుటయా?

శ్రీరామకృష్ణులు: నీవు భగవద్గీతను చదువలేదా? నిస్సంగముతో లౌకికవిధులను నిర్వర్తించినచో, అంతయు మిథ్య యని గుర్తించిన పిదప ప్రపంచమున జీవించినచో తప్పక భగవత్సాక్షాత్కార మగును.

పరిత్యజించుచు సన్న్యసించువారు క్రింది తరగతివారు.

గృహస్థుడగు జ్ఞాని ఎట్లుండునో నీకు తెలియునా? అతడు గాజుటింటియందు నివసించువాని వంటివాడు. అతడు లోపలను వెలుపలను కూడ చూడగలడు.

భవతారణమగు భక్తియోగము

వాసా సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి

సేవించుట అను నర్థముకల 'భజ్' ధాతువునకు 'క్తిన్' ప్రత్యయము చేర్చగా భక్తియైనది. ఈశ్వరసేవ భక్తి అని యర్థము. 'సా పరా అనురక్తిరీశ్వరే' అని శాండిల్య సూత్రములలో భక్తి నిర్వచింపబడినది. ఈశ్వరునియందు చూపు విశేషమగు అనురాగమే భక్తి అని దీని అర్థము. 'అనన్యమమతా విష్ణోః మమతా ప్రేమసంగతా ... భక్తిరిత్యుచ్యతే' ఏ ఇతరవస్తువులయందు లేనట్టిదియు, విష్ణువునందే కేంద్రీకృత మగునట్టిదియు నగు ప్రేమమిశ్రమమగు మమకారమే భక్తి యని 'భక్తిరసామృతసింధువు' చెప్పుచున్నది. 'పామరులకు ఇంద్రియసుఖముల పై నే వ్యామోహ ముండునో అట్టి మోహము

నీయెడల సదా నాకుండు గాక!' అని ప్రహ్లాదుడు విష్ణువునకు నివేదించుకొన్నాడు.

'భగవానునిగూర్చి నిష్కామము, నిష్కలంకము నగు అన్వేషణమే భక్తియోగము. ఇది ప్రేమమున జనించి, ప్రేమలో వికాసము నొంది ప్రేమమున లయించును'' అని శ్రీవివేకానంద స్వామి చెప్పియున్నారు. అట్టి భక్తి లభించిన మానవుడు అన్నిటిని ప్రేమించును. దేనినీ ద్వేషింపడు. ఆతడు నిత్యసంతుష్టుడు. 'నా కాత్మనర్పణము చేసినవాని కింద్రాసనముపై గూడ ఆశ యుండదు' అని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ భాగవతములో చెప్పియున్నాడు. అయినను లౌకికవిషయవాంఛలు క్షీణించిన గాని ఈ భగవత్ప్రేమ దృఢము కానేరదు. ''కర్మము కంటెను, జ్ఞానము కంటెను, యోగము కంటెను భక్తి యధికతరము— ఏలయన— భక్తి దాని కదియే ప్రతిఫలము; అదే సాధనము, సాధ్యమును'' అని వివేకానందు లభిప్రాయపడిరి.

మానవునికి పరమావధిని చేరుటకు భక్తి అత్యంతము సహజము సులభము నైన మార్గము.

''తేషాం సతతయుక్తానాం
భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ ।
దదామి బుద్ధియోగం తం
యేన మాముపయాన్తి తే॥''

'నాయందు దాసక్తులై ప్రీతితో నన్ను భజించు వారికి మత్ప్రాప్తి హేతువగు బుద్ధియోగమును నేనే ఒసగెదను.' అని భగవానుడు గీతలో చెప్పియున్నాడు.

ఈ భక్తిని మొదట రెండు విధములుగా విభజింపనగును. 1. వైధీ. 2. అహైతుకీ. కోర్కెలతో ప్రారంభమైనది వైధీభక్తి. ధ్రువుడు తండ్రియంకమున స్థానమును బడయు కోర్కెతో తపమునకు దొరకొనినాడు. భక్తి వైధీతో నారంభమై అహైతుకీదశకు వెళ్లినది. విష్ణువు సాక్షాత్కరించి నీ కేమి కావలె నన్నప్పు డాతడు—

'కాచం విచిన్వన్ సముపాప్య రత్నం,
స్వామిన్ కృతార్థోస్మి వరం న యాచే.'

'గాజుముక్కను వెదుకబోవ నాకు రత్నమే లభించినది. ఇక నాకేమియు నక్కర లేదు' అనినాడు. ప్రహ్లాదునిది అహైతుకీభక్తియే. వివేకానందుడు సంసారపుచిక్కులలో తగుల్కొనినపుడు గురువర్యుడగు రామకృష్ణ పరమహంస కాళీమాతను చిక్కులను విడదీయ ప్రార్థింపుమనెను. కాళీమాత నిజముగా సాక్షాత్కరించి ఏమి కావలెనని యడిగినపుడు స్వామి 'నాకు భక్తిజ్ఞానవైరాగ్యములు ప్రసాదించు తల్లీ' అనినాడు.

'మందారమకరందమాధుర్యమున దేలు
మధుపంబు వోవునే మదనములకు.'

గుణములనుబట్టి మరల భక్తి మూడువిధము లగుచున్నది.

1. సాత్వికీ 2. రాజసీ 3. తామసీ అని.

1. సాత్వికీ: సుఖాకాంక్షల దృష్టి లేక ఆనందముకొఱకు చేయు భక్తి. ఏకాన్తసేవ, సరళము నిరాడంబరమునైన పత్రపుష్పాదుల తోడి అర్చన ఇం దుండును.

రాజసీ: ఇహసుఖములను, శత్రువిజయము లను కోరి చేయునది. తిలకరుద్రాక్షపీతాంబర ధారణము, దేవతాగృహప్రదర్శనము వంటి ఆడంబరము లిందుండును.

3. తామసీ: దొంగతనము, వ్యసనములు మున్నగునవి పారుటకై చేయు భక్తి. ఇందు

దేవుని వత్తిడిచేయుట యుండును. భక్తి తామసీనుండి ప్రారంభమై రాజససాత్త్విక స్థాయుల కెక్కవచ్చును. మూడు రకముల వారు దేవుని భజించుచుందురట. అనగా అధికారమును బట్టి భక్తులు ముప్విధములుగా నుందురు. ఆర్తుడు: ఏదేని తీవ్రమైన బాధలో నుండి తన్నివృత్తికై మొరపెట్టుకొను భక్తుడు. 'లావుల్ దప్పెను మూర్ఛ వచ్చె తనువున్ డస్సెన్ శ్రమం బయ్యెడిన్, రావే ఈశ్వర! కావవే వరద! సంరక్షింపు భద్రాత్మకా!' అని మొరపెట్టు గజేంద్రుడు ఆర్తభక్తుడగు చున్నాడు. జిజ్ఞాసువు: ఈశ్వరగుణములను మహిమను తెలిసికొను నిచ్ఛతో భజించువాడు. అర్జును డిట్టివాడు. అర్థార్థి: ఒక నిశ్చిత వాంఛతో భజించువాడు. ధ్రువుడు దుదాహరణము.

అర్హతలు: సంసారవిరక్తి పూర్తిగా కల్గక అట్లని ఆసక్తియు లేక యుండువాడును, ఈశ్వర ప్రేమ జనించినవాడును అర్హుడని భాగవతమున ఏకాదశస్కంధములో చెప్పబడినది. ఇక నీ భక్తికి జాతివర్ణవయోలింగభేదాదు లేమియును లేవు. ధనికదరిద్రభేదమును లేదు. గుహుడు నిషాదజాతికి అనగా చండాలజాతికి చెందిన వాడు రామభక్తుడైనాడు. శబరి ఆడది, కురూపి, ఆటవికజాతిది. ఆమె యిచ్చిన ఫలములను రాము డారగించినాడు. ధ్రువుడు ఏడేండ్ల పసిబాలుడు. దిగంబరుడై తపము నారంభించెను. కుచేలుడు—పరమదరిద్రుడు, శ్రీకృష్ణు నారాధించి సంపదల బడసెను. శ్రీరామకృష్ణపరమహంస చదివిన చదు వేమియును లేదు. కాళీమాతను సేవించి సాక్షాత్కారమును బడసెను. మన కిచ్ఛామాత్రమున్నచో భగవంతుడు మనల నాకర్షించుకొనును. భక్తుడు, లోభము, భగవంతు డయ స్కాంతము. భక్తుడు మర్కటకిశోరన్యాయమున భగవంతుని పట్టుకొనినచో ఆయన మార్జాలకిశోరన్యాయమున భక్తుని పట్టుకొని విడకుండును.

'సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ' అని భగవానుడు చెప్పుచున్నాడు. కామక్రోధాహంకారాదులు భక్తికి తీవ్రమగు ఆటంకము లగుచుండును. స్వచ్ఛహృదయము భక్తికి చక్కని క్షేత్రము. త్రిలింగస్వామి, పోతన, రామకృష్ణపరమహంస ఇట్టివారే. సత్సంగము, భజన, పురాణశ్రవణము, నామకీర్తనము, క్షేత్రాటనము, ప్రకృత్యోపాసన భక్తి శుద్ధిపకములు. అంతటను ఆతనినే చూచుట, 'తస్య భాసా సర్వమిదం విభాతి' ఆతని ప్రభతోనే అంతయు వెలుగొందుచున్నది అను భావనయు భక్తికి పోషకములు.

''ఇందు గలడందు లేడని
సందేహము వలదు చక్రి సర్వోపగతుం
డెందెందు వెదకి చూచిన
నందందే గలడు దానవాగ్రణి వింటే!''

అని ప్రహ్లాదు డనుచున్నాడు. విశుద్ధహృదయము భక్తికి ముఖ్యము. కాని పరికరములు కావు.

'మార్గావర్తితపాదుకా పశుపతే
రంగస్య కూర్చాయతే'

ఒక వ్యాధు డడవిని బోవుచూ బూజుపట్టిన శివలింగమును జూచి వ్యథ జెంది, తన చెప్పుతో దాని బూజును దులిపినాడు. పుక్కిలిబట్టిన నీటితో నభిషేకముచేసెను. తాను తినగా తోలుసంచిలో మిగిలిన మాంసఖండమును నైవేద్యము పెట్టెను. 'అహో వనచరో భక్తావతంసాయతే' ఆ వనచరుడు భక్తాగ్రగణ్యుడైనాడట. విదురుడు అరటిపండ్లు ఒలిచి కృష్ణున

కీయబోయి తొక్కల నీయసాగెను. ఆ భక్త పరతంత్రుడును వానినే మైమఱచి యాస్వాదించెనట. కుచేలు డిచ్చిన ముక్కిపోయిన అటుకులనే రుచిమీర మెక్కినాడట కదా! శబరి యుచ్ఛిష్టమైన పండ్లనా శ్రీరాముడు సంతోషముతో స్వీకరించెను గదా! ఆతని కరుణగల్గిన మనకు లేని శక్తులు వచ్చును. మూర్ఖుడు పండితు డగును. కుంటివాడు గిరులను లంఘించును. విష్ణుచిత్తుని స్వామి పాండ్యరాజు సభలో వాగ్వాదము చేయుమనినాడు. పాండిత్యగంధము లేని పెరియాళ్వారు భయమునెంది 'గృహసమ్మార్జనమో, జలాహరణమో, శృంగార పల్యంకికావహనమో మరేవియో సేవలు చేయు మనిన చేయగల గాని నా కేలనయా! ఈ వాగ్వాదములు. న న్నేల రచ్చ కీడ్చెదవు' అనినాడు స్వామితో. కాని స్వామి వదలలేదు. స్వామి యాదేశముపై పెరియాళ్వారక్లేపోయి యద్భుతముగా వాక్యార్థము చేసి విజయమందినాడు. మూకుడను కామాక్షీభక్తాగ్రగణ్యుడు కామాక్షిపై పంచశతిని వ్రాసి మూగవాడగుట చదువుటకు వీలు లేకపోయెనే యని పరితపింప నాతనికి నోరు వచ్చినదట. ఆతడు నోరార చదివి ఆ పంచశతి నామె కంకితము జేసెనట.

మనదేశము భక్తుల గన్నతల్లి. యుగయుగమున, ప్రాన్తప్రాన్తమున భక్తశిరోమణు లుదయించి భక్తిసుధావాహినులతో భరతసీమను ముంచెత్తించినారు. తులసీదాసు, సూరదాసు, తుకారాం, నామదేవ్, రామదాసు, ఏక్‌నాథ్, నానక్, విద్యాపతి, చండీదాసు, జయదేవుడు, చైతన్యుడు, రూపగోస్వామి, మీరాబాయి, గోపన్న, పోతన్న, త్యాగయ్య, క్షేత్రయ్య, పురందరదాసు, ఆళ్వారులు, నాయనారులు— ఇంకెందరో భక్తిభరితులై బ్రహ్మసాక్షాత్కారమును బడసినారు.

భక్తిలోని రీతు లైదు విధములుగా నున్నవి.

1. శాంతభక్తి: విషయస్పృహను త్యజించి నిజానందమున వెలయుట శమము. ఋషులు, సనకసనందనాదులు శాంతభక్తి నుపాసించిరి. ఉపనిషచ్ఛ్రవణము, ఏకాన్తసేవనము, దీని కుద్దీపనములు. తీక్ష్ణత, ఉన్మాదము లేక ప్రశాన్త సరోవరమువలె వర్తించు భక్తులు దీని నుపాసింతురు.

2. దాస్యభక్తి: భక్తుడు తనను భగవంతునికి సేవకునిగా భావించును. ఆతని ప్రసాదము, పాదధూళి ఉద్దీపనలు. హనుమంతు డుదాహరణము.

3. సఖ్యభక్తి: భగవానుని మిత్రునిగా భావించుట—ఆతనితో ఆడుట పాడుట అర్జునుడు, కుచేలుడు ఉదాహరణము. ఇందు భగవానుడు భక్తునికి క్రీడాసఖుడు. ఇం దరమరికలు లేవు. ఇందు భక్తభగవానులమధ్య సమాన ప్రేమ రాజిల్లును.

4. వాత్సల్యభక్తి: పరమాత్మను శిశువుగా, పుత్రునిగా భావించుట. యశోదానందులు శ్రీకృష్ణుని పుత్రునిగా కొలిచి తరించిరి. బాలముకుందునిమందహాసబాల్యక్రీడాదులుద్దీపనలు.

5. మధురభక్తి: ఇందు భక్తుడు ప్రేయసి-భగవానుడు ప్రియుడు. మురళీధ్వని, ఆతని కటాక్షమందహాసాదు లుద్దీపనలు. రాధ, గోపికలు, మీరా, ఆండాళ్ ఈ మధురభక్తితో భగవంతుని భజించిరి. ఇది మధురాతి మధురమైనది పూర్వరాగ మిళనవిరహాదులు ఇందులో బహుధా వర్ణనయోగ్యము లగును.

వైదికబౌద్ధకాలములలో శాంతభక్తి వర్ధిల్లినది. రామాయణ, భారత కాలములలో దాస్య సఖ్యభక్తు లాదరణీయము లైనవి. భాగవత యుగమున వాత్సల్యమధురభక్తు లుద్దీపించినవి.

చైతన్యయుగమున అన్నియు పుష్టి నందినవి. శంకరులు శాంతభక్తిని, మధ్వరామానుజులు దాస్యభక్తిని, వల్లభాచార్యులు వాత్సల్యమును, చైతన్యులు సఖ్యమును, మీరా జనుదేవులు మాధుర్యమును ప్రచార మొనర్చిరి. బాలబాలికలకు శాన్తసఖ్య భావములు, యువకులకు మాధుర్యము, ప్రౌఢులకు దాస్యవాత్సల్యములు ఉపయోగించును.

'పురుషస్స పరః పార్థ!
భక్త్యా లభ్య స్త్వనన్యయా'

ఆ పరమపురుషుడు అనన్యభక్తిచేతనే పొందదగియున్నాడు.

'శ్రవణం, కీర్తనం విష్ణోః
స్మరణం పాదసేవనమ్ ।
అర్చనం, వందనం, దాస్యం,
సఖ్యమాత్మ నివేదనమ్ ॥

అని నవవిధములు భక్తిమార్గములు.

'క్లేశోధిక తర స్తేషా
మవ్యక్తాసక్త చేతసామ్'—

అవ్యక్తబ్రహ్మ నుపాసించు మార్గము అత్యన్తము క్లిష్టమైనది. అందుచే—

''తేషామహం సముద్ధర్తా
మృత్యు సంసార సాగరాత్ ।
భవామి నచిరాత్పార్థ!
మయ్యావేశిత చేతసామ్ ॥''

నాయందు మనస్సును లగ్నము చేసిన వారిని సంసారబంధమునుండి యుద్ధరింపగలనని శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అభయ మిచ్చియున్నాడు.

'మయ్యర్పిత మనోబుద్ధి
ర్యోమద్భక్తస్సమే ప్రియః'

నా భక్తుడు నా కెంతయు నిష్టుడు. అని చెప్పుచున్నాడు పరమాత్మ. భక్తుడు లోకమునుండి యుద్వేగము చెందడు. లోక మాతనినుండి యుద్వేగము చెందదు.

ద్వేషరహితుడు, మైత్రుడు, కరుణాళువు, మమకార-అహంకారములు లేనివాడు, సమదుఃఖసుఖుడు, శుచి, దక్షుడు; ఉదాసీనుడు, వ్యథారహితుడు, శత్రుమిత్రులయందు, మానావమానములయందు శీతోష్ణములయందు సముడు, నిస్సంగుడు, స్థిరబుద్ధి, సంతుష్టుడు, భక్తియుక్తుడు—అయినవాడు నాకిష్టుడు అని శ్రీకృష్ణుడు చెప్పినాడు. నిజమైనభక్తి గలవానిలో పై లక్షణములు వాటంతటవియే అంకురింపగలవు.

'కౌన్తేయ! ప్రతిజానీహి
న మే భక్తః ప్రణశ్యతి'

అర్జునా! ఢంకా కొట్టి చెప్పుము. నా భక్తుడు నశింపడు' అని భగవానుని అభయము. భగవానుడు భక్తుని యోగక్షేమముల నారయును. నిత్యము భజించు భక్తునికి భగవంతుడు ఋణపడిపోవును. ఆ ఋణమును తీర్చుకొన నాతడు సదా భక్తుని యోగక్షేమములను కనిపెట్టి కాపాడుచుండును. భక్తుడు ఇది కావలెను అది కావలెను అని కోరరాదు. అల్పజ్ఞుడగు మానవుడు తన హితము నెరుగనేరడు. సర్వజ్ఞుడగు భగవానుడే భక్తుని కేది హితమో దానిని చేకూర్చును. అచంచలము శ్రద్ధాయుతమునైన భక్తి ఆవశ్యకము. 'నజ్ఞానేన వినా మోక్షః' జ్ఞానము లేనిదే మోక్షము లేదు. అను సూక్తి వినబడుచుండును. మరి కేవలభక్తి ముక్తి సాధనమగునా? అని ప్రశ్న. అవసరమైనచో భక్తపక్షపాతియగు భగవానుడే జ్ఞానావకాశమును భక్తునికి గల్గించును. మార్గము నాతడే సుగమము జేసి తగు సాధనల నొసంగగలడు. రామకృష్ణపరమహంస చదివిన చదు వే మాత్రము? ఆయనకు గల జ్ఞాన మెవరికి గలదు?

వట్టి శుష్క-శాస్త్రజ్ఞానము జ్ఞానము కాదు. అనుభూతికి వచ్చు జ్ఞానమే జ్ఞానము. నిజమునకు భక్తుడు జ్ఞాని యగుచున్నాడు. జ్ఞాని భక్తుడ నగుచున్నాడు ఉన్నతపరిధికి పోయి చూచిన భక్తజ్ఞానులకు భేదమే లేదు. శంకరునివంటి మహాజ్ఞాని లక్ష్మీనరసింహ స్తోత్రమును, భజగోవిందస్తోత్రమును గానము చేసినాడు. కాళీమాతకు మహాభక్తుడగు రామకృష్ణుడు పరమ జ్ఞానామృతమును వెదజల్లినాడు. జ్ఞానవాహినిలో భక్తివాహిని గంగలో సరస్వతివలె అంతర్లీనమై యుండును. అట్లే భక్తివాహినిలోను జ్ఞానవాహిని అంతర్గతమై యుండును. ఉన్నతదశలో ఈ రెండును పరస్పరము సంవలితములై పోవును.

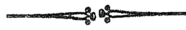
జ్ఞానయోగాధ్యాయములో శ్రీకృష్ణపరమాత్మ అర్జునునితో ననుచున్నాడు కదా!

'స ఏవాయం మయా తేఽద్య
యోగః ప్రోక్తః పురాతనః ।
భక్తోఽసి మే సఖా చేతి
రహస్యం హ్యేతదుత్తమమ్ ॥'

నీవు నాకు భక్తుడవు, సఖుడవు కాన నీకీ జ్ఞానయోగరహస్యమును చెప్పినాడను అని. ఇదే సాక్ష్యము, భగవంతుడు తన భక్తునికి జ్ఞానమును కల్గించు ననుటకు.

'శ్రద్ధావాన్ లభతే జ్ఞానమ్'

శ్రద్ధ భక్తికి పర్యాయపదము. భక్తిగలవాడు జ్ఞానమునంది తరించును.

"నీవల్ల గుణదోష మేమి"

శ్రీ అమృతానందస్వామి

కొన్నిరోజులక్రితం ఏదో పనిగా సౌత్ బీచ్ రోడ్డుమీద వెళ్లుతున్నాను. ఉన్నదిఉన్నట్లే పెద్దగా వర్షించడం ఆరంభిస్తే దగ్గరున్న ప్రెసిడెన్సీ కాలేజి మహాద్వారందగ్గర నిలబడ్డాను ఆశ్రయానికి. రేడియోపాట కాబోలు వినిపిస్తూంది. "నీవల్ల గుణదోష మేమి శ్రీరామ, నావల్లనే గాని నళినదళనయన..." త్యాగరాజకృతి. ఇదివర కెన్నోసార్లు విన్నా నీ పాట కాని ఈ రోజేదో వింతగా వినిపిస్తూంది. సంగీతం సుశ్రావ్యంగా ఉందే కాని అర్థం సరిగ్గా బోధపడటం లేదు.

శ్రీత్యాగరాజస్వాములు మంచిచెడ్డలన్నింటికీ తామే కారణులనియు తమ ఆరాధ్యుడైన శ్రీరామచంద్రుడు వాటి కేమాత్రము కారణుడు కాలేడనియు అంటున్నారు. కాని భావ మేమి? విసుగుతో అంటున్నారా? లేక మరేమీ తోచక "ఇవన్నీ నా కర్మఫలమే స్వామీ? నిన్ను దూషించిగాని భూషించిగాని నాకేం లాభం?" అని నిట్టూర్పు విడుస్తున్నారా?

వర్షం తగ్గలేదు. అలాగే నిలబడి మనసులో ఈ పాటను నెమరువేస్తున్నాను. ఈలాంటి పాటలు మరికొన్ని స్మృతిపథానికి వచ్చాయి. బంగాళ దేశంలో రామప్రసాదసేన్ గొప్ప కాళికాదేవి భక్తుడు. మాతృసంగీతమను విశిష్ట సంగీతశాఖకు సృష్టికర్త. అత నొకచోటన్నాడు. "దోష్ కారో నామ్ గోమా, అమి స్వఖాత నలిలే డుబి మరి శ్యామా!" "తల్లీ, మరెవ్వరిదీ దోషం లేదు. నేను త్రవ్వి తెచ్చు

కొన్న నీటిలో నేనే మునిగి చస్తున్నా" నన్నాడు. ఇదేమి నిస్సహాయుని దీనాలాపమా లేక తన్ను తానే ఓదార్చుకొనడమా? లేక మనం పరిష్కరించడానికి ఒక సమస్య నివ్వడమా?

ఇదే ధోరణిలో మరొక పాట స్మృతికి వచ్చింది. భక్తశిరోమణి పురందరదాసులు, "నా మాడిద కర్మ బలవంతవాదరే, యారేను మాడువరో హరీ", "నే చేసినకర్మ ప్రబలమయితే ఎవరేం చెయ్యగలరు ప్రభూ," అన్నారు. వీరందరు మహానుభావులు. భగవంతునికై తమ సర్వస్వమును త్యజించి, భగవత్సాక్షాత్కారానికై తహతహలాడిన భాగవతోత్తములు. ఇలాంటి వారికి ఈ వైరాగ్యం తగునా? "నీవల్ల గుణదోష" మేమియు లేక పోతే నిన్ను ఆరాధించడ మెందుకు? త్యాగరాజస్వాములు "నావల్లనే గాని నళినదళ నయన" అని భగవంతుని ఆరాధన వదలుకో లేదు గదా.

ఇక మరోవైపు చూద్దాం. భగవంతుడు అణు, రేణు, తృణకాష్ఠ పరిపూర్ణు డంటారు. "తేన వినా తృణమపి న చలతి" అతని ఇచ్ఛ లేనిదే ఒక తృణంకూడ కదల దంటారు. అతను సృష్టి, స్థితి, ప్రళయకర్త, మరియు ఆయన అంతర్యామి రూపంగా అందరిలోనుండి సమస్త జీవవ్యవహారానికి కారణంగా ఉంటాడు. "భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా", యంత్రములో త్రిప్పినట్లు నేను అన్ని జీవజంతువులనూ ఈ సంసారచక్రంలో త్రిప్పుతున్నాను అని స్వయంగా శ్రీకృష్ణభగవానుడే భగవద్గీతలో చెప్పుకొన్నాడు గదా! కనుక అన్ని ప్రాపంచిక వ్యవహారములూ భగవదిచ్ఛాపూర్వకమై ఉండాలి.

ఇపుడు మరొక ప్రశ్న, అంటే జీవునికి ఏమీ అధికారం, స్వేచ్ఛా లేవా? జీవుడు వట్టి పరతంత్రుడేనా? పైన చెప్పిన భాగవతుల భావోద్గారములకు అర్థమేమిటి? జీవుడు తన సుఖదుఃఖభోగమునకు తానే తన కర్మఫలమూలంగా కారణుడైతే భగవంతుని అవసరమేమి? అతన్నెందుకు కొలువాలి? మంచి కర్మవలన మంచి, చెడ్డకర్మవలన చెడు, గలుగుననియు అందరికీ తెలిసిందే, అలాగైతే అందరూ సత్కర్మచేసి సౌఖ్య మనుభవించాలి. దుఃఖ మెందుకు? "నావల్ల" గుణాలే ఉండాలి. దోషా లెందుకు?

ఈ జన్మలో అనుభవించేదుఃఖమునకు పూర్వజన్మలోని దుష్కర్మ కారణమైతే ఆ దుష్కర్మ ప్రవర్తనకు కారణం? ఇలాగ ఎంతదూరం వెళ్ళడం? ఈ గొడ వెందుకనే శాస్త్రకారులు జన్మ అనాది అన్నారు అంటే మొదటి జన్మ అనేది లేదు. కాని అంత్యజన్మ మున్నది, భగవత్సాక్షాత్కారముచే. మరింత లోతుగా వెళ్ళితే చిక్కు.

జన్మజన్మాంతరముల సంచితమైనకర్మఫలం ఉపభోగంవల్ల నశిస్తూ, మళ్ళీ క్రొత్తకర్మను ప్రేరేపిస్తూ ఆ కొత్తకర్మలవల్ల పెరుగుతూ వుంటే, ఎప్పుడు ఏ కర్మ ఏ రీతిగా పక్వమయి ఫలమిస్తుంది అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం చెప్పడం చాల కష్టం. "గహనా కర్మణో గతిః" అని భగవద్గీతకూడ చేతులు దులుపుకుంటుంది. ఇక్కడే శాస్త్రకారులంటారు. ఈ అసంఖ్యమానవరాశియొక్క కర్మ ఎప్పుడు ఎవరికి ఏలాగ ఫలిస్తుందో లెక్కలేని ఆయా జీవులకు ఆయా జీవితాల్లో అనుభవించవలసిన కర్మఫలం ఎంతో నిర్ణయించి పెట్టడానికి నిర్దిష్టమైన ఒక మహాచైతన్యశక్తి అవసరం. ఈ మహాశక్తియే ఈశ్వరుడు.

సరే ఈశ్వరుడు సర్వసమర్థుడు కదా. ఈ కర్మ, కర్మఫలం ఈ గొడవంతా ఎందుకు? స్వేచ్ఛతో జీవుణ్ణి నియంత్రిస్తాడు అంటే అప్పుడు ఈశ్వరునికి పక్షపాతదోషం వస్తుంది. ఒకరిని సుఖగాను, మరొకరిని దుఃఖగాను చేసినదోషము మరి జీవులు కష్టపడుతూంటే చూస్తూ, వారిపైన దయ లేకుండ ఉండుటయూ ఈశ్వరుని వవుతాయి, వీటినే వైషమ్య, నైర్ఘృణ్యా దోషా లంటారు. ఈశ్వరుడు దోష రహితుడు. "నిర్దోషం హి సమం బ్రహ్మ" అంటారు. అందుచేత జీవుల కర్మఫలాన్నే వారికి ఏర్పరచిపెట్టి దాని సహాయంచేత అంతర్యామిగా జీవుణ్ణి ప్రాపంచిక వ్యవహారాల్లో ప్రేరేపిస్తూవుంటా డనుకోవాలి.

అయితే జీవుని స్వాతంత్ర్యం ఎంతవరకు? ఈశ్వరేచ్ఛ అన్నది ఎంతవరకు! ఈ సమస్యకు భగవాన్ రామకృష్ణపరమహంస లీ రీతిగా సమాధానం చెప్పారు. ఒక రాటకు గట్టిన ఆవుకు కట్టిన త్రాడు ఎంత పొడుగో అంత దూరం స్వాతంత్ర్యం ఉంది కదా! దానికి బయట రావాలంటే పారతంత్ర్యమే. అలాగే జీవునికికూడ తానిదివరకు చేసిన కర్మ బంధించి నప్పటికీ చేయబోయే కర్మ గురించి స్వాతంత్ర్యం తప్పకుండా ఉంది. భగవదారాధనతో ఆధ్యాత్మికజీవితం దృఢమైనకొద్దీ, భగవంతునిపైన భక్తినిర్భరత పెరుగుతూ అహంకారమమకారాలు క్షీణిస్తాయి. అహంకారం తగ్గినకొద్దీ కర్మఫలముయొక్క తీవ్రత తగ్గిపోతుంది. దీనినే జగన్మాత శారదాదేవిగారిలా అన్నారు. "ఎంత ప్రబలమైన కర్మఫలమైనా భగవద్భక్తుణ్ణి ఏమీ చేయలేదు. చిన్నగా స్పర్శించి తేలిపోతూ వుంటుంది. భక్తుడు సాధారణమానవునిలాగే ఒక్కొక్క సారి తన దుష్కర్మగురించి విలపించినా, అది క్షణికం, దీర్ఘకాలం అతని మనస్సులో అశాంతి, నిస్సహాయత లుండవు.

భక్తుల జీవితంలో గూడ చాల కష్టాలు రాగలవు. కాని వీటివల్ల భక్తుడు సాధారణ మానవునివలె క్రుంగిపోడు. అతని భగవద్భక్తి మరింత గాఢ మవుతుంది. కష్టాలు భక్తుణ్ణి తాత్కాలికంగా విచలితుణ్ణి చేస్తాయి కాని ఆతనికి నైరాశ్యం కల్పించవు. దుఃఖాలూ కష్టాలే లేకపోతే మానవుడు భగవంతునిగురించి ఎప్పటికీ చింతించడు. మహాభారతంలో కుంతీదేవి శ్రీకృష్ణుని ప్రార్థిస్తుంది తనకు కష్టమే ఇమ్మని—కష్టంద్వారా శ్రీకృష్ణస్మరణ లభిస్తుంది కదా. ఇది నా కర్మఫల మగుటచేత దీన్ని ధైర్యంగా అనుభవించి ఇకపైన క్రొత్త కర్మఫలం రాకుండా ప్రయత్నించే సామర్థ్యం గూడ నాదే అయివుండాలి. ఈ పురుషకారం పెరిగిన కొలదీ భగవత్కృప కూడ తోడుపడుతుంది. అప్పుడు పురుషకారం వేరు, భగవత్కృప వేరు అన్న జ్ఞానం పోయి మంచిచెడ్డలన్నియూ భగవత్కృపావిశేషంగా భావిస్తాము.

ఈ కర్మపాశంనుండి తప్పించుకోవడానికి దారి ఒక్కటే—సమస్తకర్మమును భగవదారాధనారూపంగా చూస్తూ, చేస్తూ కర్మఫలమంతా భగవంతుని కర్పించడమే. దీనినే నిష్కామకర్మ యని భగవద్గీత ఉపదేశిస్తుంది. అప్పుడే అది కర్మయోగ మవుతుంది. అప్పటిదాకా అది కర్మభోగమే. ఈలాంటి కర్మయోగము గురించే భగవద్గీత "యోగః కర్మసు కౌశలం" — ఈ కౌశలాన్నే భక్తుడు భక్తితోనూ, జ్ఞాని జ్ఞానంతోనూ సంపాదింప గోరుతాడు. మరొకమారు—ఈశ్వరుని అహైతుక దయాసింధువు అంటారు. ఏమి కారణమూ లేకనే అతనిదయ అందరిపై వర్షిస్తూ వుంటుంది. ఈ కౌశలం వస్తేనే భగవంతుడు అహైతుక

దయాసింధువు అన్న మాటకు అర్థం బోధపడుతుంది. అప్పుడే జీవుడు స్వేచ్ఛ, ఈశ్వరేచ్ఛలకు భేదం చూడడు. అంతయూ అతనికి ఈశ్వరేచ్ఛే, అయినను ఒక్కొక్కప్పుడు భక్తుడు తన కష్టాలకై తననే నిందించుకొనును గాని భగవంతుని గురిచెయ్యడు. తన కష్టానికి తన ప్రియతము న్నెందుకు నిందించడం? ఇదొక మనస్థితి.

భగవంతుడు అహైతుక దయాసింధువైనను మన కలా బోధపడటం లేదే అంటే భగవాన్ శ్రీరామకృష్ణపరమహంస ఈలాగన్నారు—జీవితనౌక భగవంతుని దయ అనే ఎల్లప్పుడు వీచే గాలి పోసుకోవాలంటే తన పురుషకారమనే తెరచాపలు విప్పుకోవడమే ఆలస్యం. విప్పుకోగానే వీచుతూ వుండే గాలినే పోసుకుంటుందే గాని కొత్త గాలి రాలేదు. గదిలో చిమ్మచీకటి. నీకు వెలుతురు రాలేదని ఏడిస్తే ఏం లాభం? లేచి కిటికీలు తెరిస్తే ఉన్న వెలుతురే లోపలికి వస్తూందే గాని, వెలుతురును కొత్తగా ఎవరో సృష్టించలేదు.

పాట ఎప్పుడో ముగిసిపోయింది. వర్షం ఆగింది. వెళ్ళదలచుకొన్న పనికి ఆలస్యమయి పోయింది. "నీవల్ల గుణదోష మేమి" వర్షం ఆగేవరకు నిలబడదాం అని అన్నీ మరచి పోయింది నా దోషమే కదా శ్రీరామ? కాని ఈ సమయంలో ఆ పాట వినిపించడం నీ గుణమేనా?

ప్రభాప్రసారము
(సంపాదకీయము)

విద్యావిషయము

ప్రతిజీవియు విద్యాభ్యాసము చేయుచునే యుండును. పిల్లిపిల్లలు తమ తల్లి తోకతో నాడుకొనుచు ఎలుకలను పట్టుట నభ్యసించును. పులి తన పిల్లలకు శ్రద్ధతో వేటాడుటను నేర్పును. అవి యుత్సాహముతో తమ విద్యను నేర్చుకొనుచుండగా జీవకోటికి శిరోమణియగు మానవుడు మాత్రము బలవంతముచేతనే విద్య నభ్యసించును. కనీసము ప్రస్తుతసమాజపరిస్థితి యందీ భావము తోచును. ఇట్టి విద్యాభ్యాసమునైనను మొక్కు తీర్చుటకో యనునట్లు ముగించునే కాని జీవితముపై నతని విద్యాప్రభావ మేమియు నున్నట్లు కన్పింపదు. విమర్శింపగా ప్రస్తుతము బోధింపబడు విద్యయే లోపభూయిష్ఠమని యనుమానము కల్గును.

విద్యయనగా మానవునిదివ్య ప్రకృతియొక్క ఆవిష్కారము. త్రిప్పి చెప్పినచో భౌతిక, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక, సంపూర్ణ వికాసము. దీనిని సాధించుటయే విద్యయొక్క ఉద్దేశము. మానవుడు సర్వతోముఖాభివృద్ధి పొందుట కిట్టి విద్య పునాది కావలెను. విద్యాభ్యాసకాలమందు, ప్రత్యేకము చిన్నతనమందు, ఇట్టి విద్యారంభము చేసినచో నియమితకాలముతో గురువులవద్ద నభ్యసించు విద్య పూర్తియైనను జీవితపర్యంతము స్వేచ్ఛగా ఆసక్తితో అతడు తన విద్యాభ్యాసమును కొనసాగించుకొనును.

సాధారణమానవుడు తన యానందమును తనవాంఛ యానందమును సాధింప నెంచును. దీనితో సంఘముపట్ల అతనికిగల బాధ్యతలు

ధీకొనును. ఇవి రెండునుగాక బుద్ధి ఇంకొంచెము వికసించిన మానవుడు ప్రపంచమునందలి యసంఖ్యాకములగు వైరుధ్యములకు, తన జీవనావశ్యకత, గమ్యములకు సమాధానములను వెదకును. ఈ మూడింటిని వారివారికి తగినట్లుగా సమన్వయపరచి ప్రతివ్యక్తియు తాను సంతుష్టుడై సంఘసేవకుడై ఆత్మోన్నతిని సాధించు పరిపూర్ణ మానవునిగా చేయ నుద్దేశించునదియే విద్య.

పూర్వకాలమున గురుకులము లుండెడివి. విద్యార్థులు, విద్య నభ్యసింపగోరువారు, బీద బ్రాహ్మణుడైనను రాజపుత్రుడైనను అడవిలోని గురుకులమునకు బోయి పది పండ్రెండేండ్లు విద్యాభ్యాసదీక్షను స్వీకరించి పిదప ప్రపంచములోనికి మరలెడువారు. వారి గురువర్యులే వారు నేర్చు విద్యకు ప్రత్యక్షప్రమాణములు. తపోనిధులు జ్ఞానమూర్తులు, ఆదర్శపురుషులు నగువారు తమ శిష్యులు, శక్తి గలిగినచో, అందుకొనగలుగు ఔన్నత్యశిఖరములవలె నుండిరి. వారి శిష్యులును గురువులచే ప్రీతితో బోధింపబడి తామును గురువులంతటివారు కాగల్గిరి. అంత శక్తి లేనివారు సమాజమునందు గౌరవనీయులై తమ సంతోషమును సాధించుకొనుచు సంఘక్షేమమునకై యత్నించిరి. ఇది ప్రాచీనగాథ.

విద్యాభ్యాస మిప్పుడును జరుగుచున్నది.

కాని విద్యార్థి యర్హతలుగాని గురువులయర్హతలుగాని నేర్పబడు విద్యగాని ఏదియొక్కటియు శ్రద్ధతో విమర్శింపబడి పాటింపబడుచున్నట్లు కన్పింపదు. గురుకులమునందు విద్యార్థి పండ్రెండేండ్లు బ్రహ్మచర్యదీక్ష వహింపవలెను. కఠిన నియమబద్ధుడై జీవింపవలెను. గుర్వాజ్ఞకు లోబడి యుండవలెను. రాజపుత్రుడైనను శిక్షార్హుడైనచో శిక్షింపబడును. లేదా గురుకులము వదలి పోవలెను. అంతియగాని వాని తలిదండ్రులు వానిని రక్షింపవచ్చుననీ, వారికి భయపడి గురువు పక్షపాతము చూపుటయను ప్రశ్నయే లేదు. గురువు ప్రీతితో తన శిష్యులను తన బిడ్డలవలెనే పెంచుకొనును. ప్రస్తుతసమయమున కావలసినవియు ఈ దీక్ష, నియమబద్ధ జీవనము, గురువుల పట్ల విధేయతలే. గురువులకును జ్ఞానాన్వేషణ తపోమయజీవనము శిష్యుల పట్ల ప్రీతి ప్రేమ అనునవియే. ఇవి కలిగినచో విద్యాభ్యాసంగము ఎక్కువ శ్రమలేకయే సక్రమముగా కొనసాగును. కాని ఆధునికసమయమందు విద్యార్థిదశయే జీవితమందు సుఖాన్వేషణ చేయదగిన సమయమని ఎల్లర నిశ్చితాభిప్రాయము!

విద్యకు భౌతిక, మానసిక, ఆధ్యాత్మిక, విషయము లంశములని చెప్పితిమి కదా! అందు భౌతికవిద్య ప్రథమమున సాధింపదగినది. శరీరము కొంతకాలమువరకే పెరుగును. పిదప కొంతకాల ముపయోగకరముగా మాత్ర ముండును. ఆపిదప క్రమముగా శిథిలించిపోవును. సమ్యగ్జీవనమును సాధింపగోరు మానవుడు శరీరము పెరుగు వయస్సునందే అది సక్రమముగాను బలిష్ఠముగాను పిదప ఉపయోగకరముగాను ఉండునట్లు సిద్ధపరచుకొనవలెను. ఐహికసుఖముల ననుభవించుటకైనను ఆముష్మిక ప్రయత్నమును చేయుటకైనను శరీరమే కదా ముఖ్యసాధనము! కావుననే ప్రొద్దుననే లేచుటయును చలినీటి స్నానములును ఆయుధపరిశ్రమ మొదలగు శారీరకనియమములును ప్రాచీనుల కావశ్యకములైనవి. అట్లే ప్రస్తుతసమయమునందును శారీరకవిద్యను దృష్టిలో నుంచుకొని విద్యార్థులు దీక్షాపరులై శ్రమింపవలెను.

ప్రొద్దుటనే లేచుటవలన నుపయోగింపగలుగు సమయ మెక్కువ లభించును. చలినీటి

స్నాన మహిమ ఎల్లరకును తెలిసినదే. శరీరారోగ్యవర్ధనమునకు దానిని మించిన యౌషధము లేదు. ఇక వ్యాయామమును గూర్చియు విశేషసాహిత్యము గలదు. ప్రతివాఁడును తమ కిష్టమైన శాఖయందు పరిశ్రమింపవచ్చును. వివిధరకములగు నాటలు కుస్తీలు శరీరవిన్యాసములు ఇతరకళలు ఎన్నియున్నను వాని ప్రథమోద్దేశము శారీరకబలవర్ధనమే. కనుక వీనియందే యవకాశమును లేనివారు మాకి యవకాశము లేవియు లేవని యూరకుండక దండెములు బస్కీలు మొదలగు ధనవ్యయము లేని వ్యాయామము నియమముతప్పక అభ్యసింపవలెను. వ్యాయామమువలన బ్రహ్మచర్యము సుకరమగును.

యోగాసనములు ప్రాణాయామముల నభ్యసింప గోరువారు ఆధ్యాత్మికాదర్శములతో నియమబద్ధమైన జీవనమును అవశ్యము గడపవలెను. వట్టి యోగశక్తులకొరకో వ్యాయామ దృష్టితోనో అభ్యసించినయెడల వానివలన శారీరకశక్తులు విజృంభించినపుడు వాని కూర్ధ్వగతిని జూపలేకయు ఆత్మనిగ్రహము సాధ్యముగాకయు నభ్యాసకు లధోగతి పాలగుదురు.

నియమబద్ధమగు జీవన మెట్లు చూచినను ఆవశ్యకము. ప్రతిజీవికిని దైనందిన జీవితమునం దొక లయయుండును. దివసము ప్రారంభమున అతని శక్తి పోటులో నుండును. క్రమముగా నా శక్తి వికసించుచు రోజునందు కొంతకాలము మనుజుడు తన యత్యున్నతశక్తితో పనిచేయు చుండును. పిదప నది క్రమముగా తగ్గుచు రాత్రి యగుసరికి నిద్రాసమయమునకు శరీరము సరియగు విశ్రాంతి నందుటకు సిద్ధముగా నుండును. త్వరగా నొక నియమితకాలమున లేచుటవలన ఈ దైనందినమగు లయ సుస్థిరమై శరీరము యొక్క ఉపయోగకరమగు కాలము నెక్కువ చేయును. శరీరదార్ఢ్యము చిరకాలము వెనుక కుండును.

మరియు నియమబద్ధమగు జీవనము శారీరకశక్తుల నేకోన్ముఖములుగా చేసి మానసికాధ్యాత్మిక విద్యాభ్యాసములను సులభసాధ్యములనుగా చేయును.

మానసికవిద్యా పరిశ్రమయందు ముఖ్యముగా సాధింపదగినది మనోబలము. వ్యాయామముచే శరీర మెట్లు దృఢమై యుపయోగకరమగునో అట్లే మనస్సును ఏకాగ్రత నభ్యసించుటచేత బలవత్తరమై యుపయోగకరమగును. శరీరబల మెట్లు వివిధమానవులందు భిన్నముగా నున్నదో అట్లే మనస్సు నేకాగ్రము చేయగలుగు శక్తియు భిన్నమానవులందు భిన్నముగా నుండును. మానవులయందలి వ్యత్యాసము ముఖ్యముగా ఈ శక్తి ననుసరించియే ఏర్పడును. శరీరబలమువలెనే మనోబలమును ఏకాగ్రత యను వ్యాయామముతో పెంపొందించుకొనవచ్చును. ఏ విషయమునందైనను మనస్సును ప్రయత్నపూర్వకముగా నిలిపి యుంచుటయే, మనస్సు చెదరినపుడెల్ల విడువక మరల దానిని సమీకరించుటయే ఏకాగ్రత యొక్క అభ్యాసము. మానవు డెంత ఏకాగ్రతను సాధించిన నంత బలవంతమగు మనస్సు గలిగిన వా డగును.

ఇట్లేకాగ్రమైన మనస్సు గలిగిన మానవుడు ఏ విద్యనైనను సులభముగా నేర్చుకొనగలడు. మానసికవిద్యయందు ఆధునికశాస్త్రవిజ్ఞానము యొక్క అన్ని శాఖలుమాత్రమే గాక మనస్సునకు పరిశ్రమ నిచ్చు మన శాస్త్రవిజ్ఞానము కూడ నవశ్యము నేర్వదగినది. ఆధునికశాస్త్రవిజ్ఞానము భౌతికసుఖములను సాధించు మార్గములను తెలుపును. హిందూశాస్త్రములు జీవనము నెట్లు చక్కదిద్దుకొనవలయునో తెలుపును. వట్టి

విషయసేకరణము మాత్రమే గాక మానసిక విద్య విషయగ్రహణమునందు దాసక్తి చూపవలెను. అనగా నేర్చిన విద్య అంతతో నాగిపోక స్వతంత్రముగా ఆ విద్య నుపయోగించి నూతన విషయములను కనుగొనుటకు సామర్థ్యమును కలుగజేయవలెను. అప్పుడే విద్యాభ్యాసము సార్థక మగును.

ప్రస్తుతసమాజమునందు విద్యాభ్యాసము కేవలము విషయసేకరణ మాత్రమై విద్యార్థులకుగాని సమాజమునకు గాని ఉపయోగము లేకున్నది. చదువు ముగించిన పిదప సిద్ధముగా గుమాస్తాగిరి కాని మరి ఇతర 'ప్రభుత్వోద్యోగములు' కాని ఉండవలయునందురే కాని తాము స్వయంకృషి చేయు నూహా గాని సామర్థ్యము గాని ఎవ్వరియందును కన్పట్టదు. కాగా వణిక్శ్రేష్ఠులు పారిశ్రామికులు మరి ఇతర సమాజ నాయకులు చూడ నాధునికవిద్యను పెద్దగా నభ్యసింపనివారే కన్పింతురు. కనుక విద్యార్థులు విషయసేకరణను మాని తాము సమర్థులగుటకు విషయగ్రహణమునందు శ్రద్ధ చూపవలెను. ఏకాగ్రత లేనిచో విషయగ్రహణము సాధ్యమే కాదు గదా! ఈ ఏకాగ్రతను సాధించుటకును జీవితోద్దేశమును స్పష్టముచేయుటకును హిందూ శాస్త్రము లత్యంత ముపకరించును.

మరియొక ముఖ్యవిషయ మేమన విద్యాగ్రహణము సంపాదించిన విద్యను జీవితమునందు జీవించుటను సూచించును. యుక్తాయుక్త వివేకము విద్యవలన కలుగును. కలిగియు యుక్తాయుక్తములను పాటింపనిచో ఆ విద్యకు ఫలమేమి? వానికంటెను విద్య నభ్యసింపనివాడే నయ మనిపించును. 'విద్యా'వంతుడు తెలిసియు అకార్యములు చేసినచో విద్యావిహీనుడు తెలియకమాత్రమే అకార్యముల జేయును. అకార్యములు చేయుటచేత నిరువురు సములే అయ్యును, అందు విద్యావిహీనుడే యుత్తముడని చెప్పక తప్పదు. ఇప్పటికైనను ప్రయత్నపూర్వకముగ సక్రమమగు విద్యాభ్యాసము చేసిననే తప్ప వ్యక్తికిగాని సమాజమునకుగాని పురోగతి లేదు.

ఇక ఆధ్యాత్మికవిద్యయనునది అనంతమైనది. అందు ప్రాథమికవిషయములే సత్యము దయ శాంతము క్షమ అహింస ధైర్యము బ్రహ్మచర్యము ప్రియభాషణము మొదలగునవి. ఇవి యన్నియు శారీరక మానసిక విద్యాభ్యాసమునకు మిక్కిలి తోడ్పడును. జీవనమును సుఖశాంతులతో నింపును. సంఘక్షేమమును సాధించును. శారీరక మానసిక విద్యలద్వారా ఆధ్యాత్మికవిద్యయందలి ప్రాథమికవిషయముల నైనను జీవింపగలిగిననే మానవుడు మానవుడుగా జీవింప ప్రారంభించును. శక్తి గలిగినచో ఆసక్తి యున్నచో ఆధ్యాత్మికవిద్యయే మానవుని పరిపూర్ణమానవునిగా దివ్యునిగా పెంపొందించును.

జీవనసంరంభమునకు జనసామాన్యమును సమర్థము చేయజాలని విద్య—శీలమును, లోకహితకాంక్షను, సింహసాహసమును వెలువరింపజాలని విద్య—విద్యయనదగునా? దేనివలన శీల మేర్పడునో, మనోబల మభివృద్ధి చెందునో, బుద్ధి వికసించునో, స్వశక్తిపై నిలుచుటకు మానవు నెయ్యది సమర్థుని జేయునో—అట్టి విద్యయే మనకు వలయునది. మనలను ధీరుల నొనర్చుటయే సమస్త విద్యాభ్యాసమునకును, సమస్త శిక్షణమునకును బరమప్రయోజనమై యుండవలయును. దేనివలన నిచ్ఛావాహినియు తత్ప్రకటనమును స్వాధీనమై ఫలప్రదమై యొప్పునో అదియే విద్య.

—శ్రీ వివేకానందస్వామి.

భక్తిరత్నావళి

మూలము :
శ్రీవిష్ణుపురి

వ్యాఖ్యాత :
విష్ణుచిత్తుడు

(ప్రథమ విరచనము)

44

మహానుభావులును ప్రాపంచిక భోగార్థులై భగవంతు నర్చించుచున్నట్లు తోచును. కాని అట్టివారు నిజముగా మహానుభావులు కారు. వైరాగ్యము కలిగిననే భక్తి సుస్థిర మగు నని ప్రహ్లాదు డనుచున్నాడు.

తత్సాధు మన్యేఽసురవర్య దేహినాం సదా సముద్విగ్నధియామసద్గ్రహాత్
హిత్వాత్మపాతం గృహమంధకూపం వనం గతో యద్ధరిమాశ్రయేత్. (7-5-5)

రాక్షసోత్తమా! ప్రాపంచికవిషయములందు తగుల్కొని ఎల్లప్పుడు పరిభ్రమించు మతిగలుగువారు పతనకారణమును అంధకారకూపమును అగు గృహమును పరిత్యజించి యడవికి బోయి శ్రీహరి నాశ్రయించుటయే శ్రేష్ఠము. అదియే వారి పారమార్థికోజ్జీవనమునకు మార్గము.

గమనిక : భక్తిమార్గావలంబకు లెల్లరు నడవులబడి పోవలెనని యుద్దేశము గాదు. ప్రాపంచిక వాతావరణమునుండి దూరమునకు జనుటయు సాధుసాంగత్యమును భక్తి పెంపొందుట కావశ్యకములని భావము.

45

సకలగుణములును భక్తిని పెంపొందించుటవలననే సార్థకము లగును. గుణములవలె గాక భక్తియే పరమార్థమనియు యముడు వచించుచున్నాడు.

ఏతావానేవ లోకేస్మిన్పుంసాం ధర్మః పరః స్మృతః
భక్తియోగో భగవతి తన్నామగ్రహణాదిభిః (6-3-22)

భగవన్నామశ్రవణ సంకీర్తనములచేతను మరి ఇతర భక్తి సాధనలచేతను భక్తి నభివృద్ధి చేసికొనుటయే పరమధర్మమని శాస్త్రములు విధించుచున్నవి.

46

భగవదాశ్రయముచేత తప్ప సంసారసంతాపము తరింప నసాధ్యమని దేవతలు నుడువుచున్నారు.

అవిస్మితం తం పరిపూర్ణకామం స్వేనైవ లాభేన సమం ప్రశాన్తమ్
వినోపసర్పత్యపరం హి బాలిశః శ్వలాంగులేనాతితితర్తి సింధుమ్. (6-9-22)

మహాత్మ్యమున నతనిని మించినవాడు లేడు. కనుక నతని కాశ్చర్యాంశమును గొల్చువాడెవ్వడును లేడు. విశ్వవ్యాపకమగు నాత్మ లాభమున నత డానందమూర్తి. కనుక నతని కానందదాయక మింకొకటి లేదు. అత డవికారుడు. శాంతస్వరూపుడు. అట్టి శ్రీహరిని పోద్రోచి భవసాగరతరణమున కితరుల నాశ్రయించువాడు కుక్కతోకను బట్టి సాగరము నీదగోరువానివలె బుద్ధిహీనుడు గదా!

శ్రీ రామాయణము

చైత్రమాసము సంవత్సరమందలి నెలల వరుసలో తాను మొదటిది అగుటే కాక శ్రీ రామచంద్రుడు అవతరించిన నెల యగుటచేత మఱింత ధన్యతమమైనది. మనము ఆరాధించెడి యవతారమూర్తులలో శ్రీరాముడును శ్రీ కృష్ణుడును మిక్కిలి ప్రశస్తి నందినవారు. పరమహంస శ్రీరామకృష్ణుని నామమున 'రామ' 'కృష్ణ' శబ్దములు కలయిక నొందినట్లే ఉభయ వైభవములును ఆయనవైభవమున మేళనమును పొందినవి. అందు శ్రీరాముని ప్రశంస మనకు ప్రకృతము.

శ్రీరామునిచరిత్రము లోకమున 'రామాయణము' అని ప్రసిద్ధమై యున్నది. రామాయణము అనగా ఏమి? రామ=రాముని, అయనము=చరిత్రము అని అర్థము చెప్పుట కలదు. అయనము అనగా 'మార్గము' అనునర్థ మొకటి కలదు. రామ=రాముని, అయనము=మార్గము అనియు అర్థము చెప్పవచ్చును. సీతను పరిణయమగుటకు విశ్వామిత్రునితో బోవుట, పరిణయానంతరము సీతతో గూడి వనవాసమున కేగుట, వనములో సీతను గోల్పోయి ఆమెను వెదకుచు బోవుట, ఉన్నచోటును కనుగొనుట, ఆచోటికి సైన్యసమేతుడై పోవుట, రావణుని సపరివారముగ హతమార్చి సీతను జేకొని పుష్పకవిమానారూఢుడై, వచ్చిన దారినే మరల అయోధ్యకు జేరుకొనుట— ఇవి రాముని యయనమునకు వివరములు. వీనిని ప్రతిపాదించు గ్రంథము రామాయణము.

రాముని చరితమును రచించిన మహర్షులు ఎందఱో కలరు. వారిలో వాల్మీకికిని వాల్మీకి రామాయణమునకును గలిగినంత ప్రశస్తి, ఇక నెవరికిని ఎవరి రామాయణమునకును గలుగ లేదు. వాల్మీకి శ్రీరామునకు సమకాలికుడు. శ్రీరాము రాజ్యము చేయుచుండిన కాలమున—

'రామో రామో రామ' ఇతి
ప్రజానా మభవన్ కథాః
రామభూతం జగ దభూత్
రామే రాజ్యం ప్రశాసతి ॥

రాముడు రాముడు రాముడు అని ప్రజలు సదా కీర్తించుచున్నందున, జగమంతయు రామ ప్రశంసామయమును రామమయమునై యుండెనట. ఆ కాలమున ఉండిన వాడు వాల్మీకి అంతే కాదు. ప్రజానురంజనపరుడై, రాముడు నిండు చూలాలైన సీతాదేవిని అడవిలో విడిచినప్పుడు, వాల్మీకి ఆమెను తన యాశ్రమమునకు జేర్చుకొని ఆమెను సదా ఆరాధించుచు, తదనుగ్రహమున తన్మహిమను ప్రత్యక్షముగ అనుభవించుచు,

శ్రీ రామకృష్ణప్రభ మే 1956 నుండి.

తచ్చరితమును రచించెను. అట్లు స్వానుభవ పరీవాహముగ వెలువడిన రచనయే కాని కల్పితము కానందుచేతనే దానికి అంతటి ప్రశస్తి కలిగినది. భారతీయుల సనాతన శాశ్వత లక్ష్య సర్వస్వము వాల్మీకి వాక్కుల రామాయణముగ రూపొందినందున, ఆ రామాయణమునకును సనాతనత్వ శాశ్వతత్వములు కలిగినవి. ఆ శాశ్వతత్వమును వాల్మీకి స్వయముగ నిట్లు ఉద్ఘాటించినాడు—

యావత్ స్థాస్యన్తి గిరయ
స్సరిత శ్చ మహీతలే,
తావద్ రామాయణ కథా
లోకేషు ప్రచరిష్యతి.

భూతలమున కొండలును నదులును ఉన్నంత కాలము, రామాయణ కథకు ప్రచారముండు నన్నాడు. అనగా శాశ్వత ప్రచారముండు ననియే అర్థము. భూకంపాదులచే నదీపర్వతములకైనను భావాభావములు, వృద్ధిహ్రాసములు, మున్నగునవి కలుగవచ్చునే కాని, శ్రీరామాయణ ప్రశస్తి ప్రచారములకు క్షతి యొక్కనాడును కలుగదు.

ఆ గ్రంథమునకు రామాయణము అనియు పౌలస్త్యవధ మనియు 'సీతాయా శ్చరితం మహత్' అనియు నామాంతరములు ప్రసిద్ధములైనవి. అందు మొదటి పేరునకు చెప్పదగిన యర్థములను పైని జెప్పితిమి. రెండవది పౌలస్త్యవధ మను పేరు. పౌలస్త్యుడు అనగా పులస్త్య బ్రహ్మ మనుమడు, రావణుడు. అతడు ఈ గ్రంథమున ప్రతినాయకుడు. ప్రతినాయకుని గొప్పతనమును వర్ణించుటచేత, అతని కెదురు కాగలిగి అతనిని మించిన నాయకుని గొప్పతనమునకు మఱింత విలువను కూర్చుట కవుల కొక పద్ధతి. ఇందు రావణుని సర్వవిధములైన గొప్పతనములు ఎంతగా వర్ణింపబడియున్నవనగా, అతనికి ప్రతిస్పర్ధి యగుటచేతనే రాముడు అంత గొప్పవాడైనాడేమో అనిపించునంతగా వర్ణింపబడియున్నవి. రావణుని జూడగనే హనుమంతుడు ఇట్లు అనుకొనెనట!

అహో! రూప! మహో! ధైర్య!
మహో! సత్త్వ! మహో ద్యుతిః!
అహో! రాక్షస రాజస్య
సర్వలక్షణ యుక్తతా ॥
యద్యధర్మో న బలవాన్
స్యా దయం రాక్షసేశ్వరః
స్యా దయం సురలోకస్య
స శక్ర స్యాపి రక్షితా ॥

"ఏమి రూపము! ఏమి ధైర్యము!! ఏమి సత్త్వము!!! ఏమి తేజము!!!! ఈ రాక్షసరాజు సర్వలక్షణయుక్తుడు. ఇతడు అధర్మమును అవలంబించినాడు. అధర్మము ఎంతటి వానినైనను నాశ మొందించును. అంతటి బలము అధర్మమున కున్నది. అట్టి యధర్మ మితని యొద్ద లేకుండెనేని, ఇతడు రాక్షసులకే కాక, ఇంద్రాది దేవతలకు నైతము రక్షకుడు కాగలడు. ఆ రావణుని యుద్ధరంగమున తొలిసారి ఎదుర్కొన్నప్పుడు శ్రీరామచంద్రుడు, అంతటి గొప్పవానితో తనకు ప్రాతిపక్ష్యము ఒనగూడినందులకు ఎంతగా మురిసిపోయెనో మహాకవి కాళిదాసు ఇట్లు వర్ణించినాడు—

జేతారం లోకపాలానాం
స్వముఖై రర్చి తేశ్వరమ్
రామ స్తులిత కైలాస
మరాతిం బహ్వమన్యత ॥

ఈ రావణుడు లోకపాలురను గెల్చినవాడు. తన తలలను నఱికి హోమమున వేల్చి పరమశివుని ఆరాధించినవాడు. కైలాసపర్వతము నెత్తి

ఉత్పాత లూపినవాడు. అంతటి వానిని శత్రువుగా బడయగనుట తన మహాభాగ్యమనుకొనె నట. రావణునియొక్క యంతటి గొప్పతనమును వర్ణించి అధర్మాచరణముచే అతడు ప్రాపించిన వధమును ప్రతిపాదించుటచే, ఈ గ్రంథమునకు పౌలస్త్యవధ మను పేరు సరిపోవుచున్నది.

మూడవ పేరు "సీతాయాశ్చరితం మహత్" "సీతయొక్క గొప్ప చరితము." ఏ గొప్పతనమును తీసికొన్నను అందు శ్రీరామునకు పైమెట్టు సీతది. (1) దివ్య పయశ్చరు ప్రభావమున కౌసల్యాదుల గర్భములనుండి పుట్టువొందినవారు రామాదులు. సీత నాగంటిచాలున అయోనిజయై అవతరించినది. (2) రాముని సౌందర్యము మగవారినిగూడ మరులు గొలుపునది. సీతయొక్క దివ్యసౌందర్యము విశ్వమును పాదాక్రాంతము చేసికొన గలది. ఆ సౌందర్యమును సేవించి నప్పుడు నిత్యబ్రహ్మచారియైన హనుమంతు డిట్లు అనెను.

దుష్కరం కురుతే రామో
య ఇమాం మత్తకాశినీం
సీతాం వినా మహాబాహు
ర్ముహూర్త మపి జీవతి ॥
యది రామ స్సముద్రాన్తాం
మేదినీం పరివర్తయేత్
అస్యాః కృతే జగచ్చాపి
యుక్త మిత్యేవ మే మతిః ॥
రాజ్యంవా త్రిషు లోకేషు
సీతా వా జనకాత్మజా—
త్రైలోక్య రాజ్యం సకలం
సీతాయా నాప్నుయాత్ కలామ్ ॥

ఈమత్తకాశినినివిడిచి శ్రీరాముడు ముహూర్తకాలమైనను జీవించియుండుట దుష్కరము. ఈమెకుగా రాముడు సముద్ర పర్యంతమైన భూమినంతటిని సమస్తలోకములను తలక్రిందులు చేసినను యుక్తమే యని నా తలంపు. త్రైలోక్య రాజ్యము హెచ్చా? జనకపుత్రియైన సీత హెచ్చా? అని యోచించితిమేని త్రైలోక్య రాజ్యమంతయును సీతలో ఒక పదునాఱవ పాలేనియు గాదు." (3) శ్రీరామునిలో సర్వకల్యాణగుణపరిపూర్తి గలదు; ఈమెలోను గలదు. ఆయన ఆదర్శపురుషుడు, ఈమె ఆదర్శ మహిళ. ఆయన లోకముల తండ్రి. ఈమె లోకముల తల్లి. 'పితుర్దశ గుణం మాతా' 'తల్లి తండ్రికంటె పదిమడుగులు హెచ్చు'. ఆయన ఏకపత్నీవ్రతుడు. ఈమె ఏకపత్ని. హనుమంతుని తోకకు రాక్షసులు అంటించిన నిప్పు ఈమె మాటలచే మంచుగడ్డలవలె చల్లనైనది. ఇక ఆ నిప్పులోనే ఈమె తన పాతివ్రత్య ప్రదర్శనార్థము ప్రవేశించినపుడు ఆ యగ్నికి, ఈమెను శిరసావహించి శ్రీరామున కర్పించుటకే గాని, దహించుటకు యోగ్యత యెక్కడిది! మహిళలకు పాతివ్రత్యాది గుణ పాఠముగ సీత అనుగ్రహించిన దివ్యసూక్తులలో ఒక్కదానిని చిత్తగింపుడు.

నాతంత్రీ వాద్యతే వీణా,
నాచక్రో వర్తతే రథః,
నాపతి స్సుఖ మేధేత,
యా స్యా దపి శతాత్మజా ॥

"తంతిలేక వీణ పలుకదు, చక్రము లేక రథము నడువదు, నూర్గురు కొడుకు లున్నను భర్త పోవునేని స్త్రీకి సుఖములేదు." (4) ఇక శ్రీరామావతారమున సర్వేశ్వరుడు తనవ్రతము నొక దానిని ప్రకటించినాడు—

సకృ దేవ ప్రపన్నాయ
త వా స్మీతి చ యాచతే,

అభయం సర్వ భూతేభ్యో
దదా మ్యేతద్ వ్రతం మమ॥

"'స్వామీ, నేను నీ వాడను' అని ఒక్కసారి నన్ను యాచించిన జాలును; అట్లు యాచించిన వానికి అభయమును (మోక్షపదవిని) ఒసంగుట నా వ్రతము." దీనిని చిత్తగించియే శ్రీ వేదాంత దేశికులవారు రఘురాముని "సకృత్ ప్రపన్న జనతా సంరక్షణైక వ్రతీ" "ఒక్కసారి శరణుగోరిన చేతనులను కాపాడుటే ముఖ్య వ్రతముగ గలవాడు." అని కొనియాడినారు. ఆ వ్రతాచరణములో, సీతాదేవి శ్రీరామునకు సహధర్మిణి యగుట మాత్రమే కాదు, అందును ఆయనకన్న పైమెట్టుననే నెలకొన్నది. సీతను రాక్షసస్త్రీలు రావణాజ్ఞచే నానాహింసలు పెట్టినారు. ఆ రాక్షసస్త్రీలను చిత్రవధ చేయుటకు తన కుత్తరు విమ్మని హనుమంతుడు సీతను కోరినప్పుడు ఆమె ఇట్లన్నది—

పాపానాం వా శుభానాం వా
వధార్హాణాం ప్లవంగమ
కార్యం కరుణ మార్యేణ
న కశ్చి న్నాపరాధ్యతి॥

చంపదగినవాడు పాపి యగునుగాక, అపాపి యగుగాక, వానిపట్ల కరుణ చూపుటే ఆర్య ధర్మము—తప్పు చేయనివాడు ధరణి లేడు— అన్నది. శరణాగతులను రక్షించు రాముడెక్కడ! తన్ను హింసించుచున్న వారిని కాపాడబూనిన సీత యెక్కడ!! ఈ తారతమ్యమును, శ్రీ గుణరత్నకోశ మను గ్రంథమున, భట్ట— శ్రీ పరాశరులు ఇట్లు కొనియాడినారు—

మాతర్మైథిలి, రాక్షసీ స్త్వయి తథై
వా ర్ద్రాపరాధా స్త్వయా
రక్ష న్త్యా పవనాత్మజా ల్లఘుతరా
రామస్య గోష్ఠీ కృతా
కాకం తం చ విభీషణం శరణ మి
త్యుక్తి క్షమౌ రక్షతః
సా న స్సాన్ద్రమహాగస స్సుఖయతు
క్షాన్తి స్తవాకస్మికీ॥

"అమ్మా మైథిలి, కాకాసురుడును విభీషణుడును "శరణు" "శరణు" అని వాపోవగా, వారిని శ్రీరాముడు కాపాడినాడు, హనుమంతుని బారినుండి నీవు కాపాడిన వారెవరు? నిరంతరము నీపట్ల మహాపచారములు చేసిన రాక్షసాంగనలు, వారి యా యపరాధము లింకను తడియార కుండగనే కాపాడితివి. శరణాభ్యర్థన వ్యాజము ఉండినప్పుడు మాత్రమే కాపాడువాడు రాముడు, నిర్వ్యాజముగ కాపాడుదానవు నీవు. అట్టి నీ క్షాంతి, సదా అపచారములు చేయువార మగు మాకు సుఖమును గూర్చుగాక."

ఇకను ఈ విషయముగూర్చి శ్రీ వివేకానందస్వాములవారు సెలవిచ్చిన దివ్యవాక్యములను గనుడు—"లోకములో ఇప్పటి కున్న వాఙ్మయమును అంతటిని ఇకముందు ఏర్పడబోవు వాఙ్మయమును అంతటిని గాలించినను మీకు సీతకు సాటి మహిళ కానరాదు. సీత అద్వితీయురాలు. అట్టి శీలము ఒక్కపరి సీతగా మూర్తీభవించినది. నాటికిని నేటికిని ఆమెయే. రామునివంటి పురుషులు పెక్కురు లుండవచ్చునేమో! కాని, సీతవంటి మహిళ లేనే లేదు. కలితిలేని భారతీయమహిళకు ఆమెయే సరియైన లక్ష్యము. ఉత్తమ భారతీయ మహిళాదర్శము లెల్ల ఆ సీతాదేవి జీవిత చరిత్ర యొక్కదాని నుండియే ఏర్పడినవి. వేలకొలది సంవత్సరముల నుండి ఇప్పటివఱకు ఈ యార్యావర్తమంతటను మగవారిచేతను మగువలచేతను శిశువులచేతను ఆమె ఆరాధింపబడుచున్నది. పవిత్రతకన్న పవిత్రురాలును, క్షమానిధియు, శ్రమసహాయు

మహోజ్జ్వలురాలైన యీ సీత ఇట్లే ఎల్లప్పుడును ఉండగలదు. విసుగు గొణుగు లేక అన్ని ఇక్కట్టులు అనుభవించినదియు అవిచ్ఛిన్న పాతివ్రత్య పవిత్రతలు గల సాధ్వియు, మానవులకును దేవతలకును సైతము ఆదర్శభూతురాలును, మనదేశ దేవతయు, మహానుభావురాలును, అగు సీత శాశ్వతముగ ఉండవలయును. మన పురాణము లన్నియు మాయమైన నగుగాక, మన వేదములు సైతము పోయిన పోవునుగాక, మన సంస్కృతభాష పునరావృత్తి లేక అంతరించును గాక, ఐదుగురు భారతీయులైనను జీవించియుందురేని, తాము అతి నీచ గ్రామ్యవాక్కు గలవారుగ ఉన్నప్పటికిని వారు సీతా చరిత్రమును అనుసంధించుచునే ఉందురు''— పూర్వోక్తవివర మంతయు ఈ గ్రంథమునకు గల ''సీతాయాశ్చరితం మహత్'' అను పేరు ఎంత సార్థకముగా ఋజువు చేసినది.

ఇది మనకు అత్యంత ప్రాచీనగ్రంథములలో ఒకటి, కావ్యములకెల్ల, ఇది ఉత్తమ లక్ష్యము. ఇందు చరిత్ర మున్నది, ఆత్మతత్త్వప్రతిపాదన మున్నది, ఉత్తమ వృత్తోపదేశము ఉన్నది. ఈ తూరి చైత్రవినోదముగను, నవమీ పూజగను, రామాయణప్రాశస్త్యమును కొంత కొనియాడితిమి. ''ప్రశస్తి స్సా రాజ్ఞః యా దపిచ పురీ కోశ కథనమ్.'' ''రాజ్యమును కొనియాడినను కోశమును కొనియాడినను రాజునే కొనియాడినట్లే''—అను న్యాయమున శ్రీరామాయణప్రశంసయే శ్రీ సీతారామగుణప్రశంసయై శ్రీ సీతారాముల పరమానుగ్రహమునకు మనలను పాత్రులం జేయుగాత.

భగవాన్ శ్రీ రామకృష్ణ

సర్వేపల్లి రామారావు

సంభవామి యుగే యుగే అని మహాపురుషులు ధర్మమును పునరుద్ధరించుటకు పుట్టుచుందురు. అట్టివారిలో శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస ఒకరు. ఆయన జన్మించునప్పటికి యుగయుగములుగా వచ్చుచుండిన భారతీయుల ఆత్మవికాసము నశించునో యనునట్లుండెను. దీనికి ముఖ్యకారణము పాలకులు విదేశీయులగుట, క్రైస్తవులగుట. క్రైస్తవమిషనరీలు అధికారధనబలముల నూతగా గొని వారి మతసూత్రములే ఉత్కృష్టములని, భారతీయుల ఆచారములు మతప్రవృత్తులు అనాగరకములని ప్రచారము చేయసాగిరి. ఈ మతాంతరీకరణగమ్యమును సాధించుటకు మిషనరీలు దారిద్ర్యపీడితులగు ప్రజలకడ కేగి ధనసహాయముచేతను, విద్యాసహాయముచేతను, వైద్యసహాయముచేతను, ఉద్యోగముల నిప్పించుటచేతను కృషి చేయుచుండిరి. మరొకప్రక్క బానిసలక్షణము లగు స్పర్థలు అంతఃకలహములు మతవిధానములమధ్య చెలరేగుచుండెను. దేశజీవనమున సమన్వయము సామరస్యము లోపించియుండెను. విదేశీయ పరిపాలనవలని బానిసత్వమువలన భారతావనియందు ఆత్మవిశ్వాసము ఆత్మగౌరవము అడుగంటియుండెను. అట్టి సంక్షుభితసమయమున దేశ మెల్లెడల నంధకార మలముకొనియుండగా శ్రీరామకృష్ణ భగవానుడు ఉదయించెను. చూడగలిగినవారు వివేకవంతులు ఆ వికాసమును చూచి ధన్యులైరి. అట్టివారిలో పరమహంస పరావతారమై, వెనుక వెనుక శ్రీరామ

కృష్ణపరివ్రాజకసంస్థలను లోకమంతట స్థాపించి వేదాంతగర్జనమును మూలల మూలల ప్రతిధ్వనింపజేసిన శ్రీ వివేకానందస్వామి అగ్రగణ్యులు.

పాశ్చాత్యభావదాస్యమునుండి దేశమును కాపాడి సనాతనమును ప్రియమును అమూల్యమును అగు అఖండాధ్యాత్మికశీలమును పునరుద్ధరించిన శ్రీరామకృష్ణుడు క్రీ. శ. 1836 సం॥ న ఫిబ్రవరి 18–వ తేదీన క్షుదిరామ్ చంద్రమణీదేవులకు దేవకీవసుదేవులకు శ్రీకృష్ణుడు వలె జన్మించెను. వంగదేశమున నొక కుగ్రామమున జన్మించి జన్మమాదిగా ఆత్మవికాసము దినదిన ప్రవర్ధమానమగుచుండ శ్రీరామకృష్ణుడు చెంతనున్నవారి హృదయములను అయస్కాంతమువలె నాకర్షించుచుండెను. ఏడేండ్ల బాలుడగునప్పటికి అతడు గ్రామమున కెల్ల గారాబుబిడ్డ డయ్యెను. శ్రీరామకృష్ణుని క్రీడాసఖులును ఆయనను విడిచి క్షణమైన నుండజాలకుండెడివారు.

ప్రప్రథమమున శ్రీరామకృష్ణునకు దివ్యానుభూతి ఆరుసంవత్సరముల ప్రాయమున కలిగెను. ఈ విషయము నాయనయే తన శిష్యుల కిట్లు చెప్పెను. ''...నా చెద్ద బుట్టికలో నుండిన మరమరాలు తినుచు ఒకనాడు ఉదయము వరిపొలముల గట్లమీదుగా నడచుచుంటిని. అది జ్యేష్ఠమో ఆషాఢమో అయియుండును. ఆకాశమున నొకవైపున చక్కని యొక కాలమేఘము కనపించెను. దానిని దిలకించుచు మరమరాలు తినుచుంటిని. అట్టియట్టి యా మేఘము ఆకసము నంతయు గ్రమ్ముకొనుచుండ పాలవలె తెల్లనైన కొంగలబారు ఆ కాలమేఘమున కెదురుగా నెగురసాగెను. (విలక్షణమైన తారతమ్యముచే) ఇంతింతనరాని సుందరమై భాసించినది ఆ దృశ్యము! ఆ మనోహరదృశ్యము నవలోకించుచు అపూర్వభావమున తన్మయుడనైతిని. బాహ్యస్మృతి తప్పిపోయినది. క్రింద బడిపోతిని. మరమరాలు నల్దిక్కులను జెదరిపోయినవి. ఆ యవస్థలో నన్ను కొందఱు కనుగొని యెత్తుకొని ఇంటికి జేర్చిరి. భావసమాధిస్థితిచే బాహ్యస్మృతి కోల్పోవుట కిదియే నాకు మొదటిసారి.''[1]

క్రీ. శ. 1855 సం॥న దక్షిణేశ్వర దేవాలయమున శ్రీ పరమహంస కాళికార్చనకు నియమితుడాయెను. పన్నెండు కఠినసంవత్సరములు నిద్రాహారములను త్యజించి సాధనచేసి శ్రీరామకృష్ణుడు అఖండజ్ఞానచైతన్యస్వరూపిణి యగు విశ్వేశ్వరి కాళికామాత పాదపల్లవములను సాక్షాత్కరించుకొనెను. క్రీ. శ. 1861 సం॥న భైరవీబ్రాహ్మణి దక్షిణేశ్వరమునకు వచ్చి శ్రీరామకృష్ణునియెడ మాతృవాత్సల్యమును జూపి గురుస్థానము వహించి ఆయన మహాభావములు పిచ్చియు వ్యాధియు కాదని సంశయము బాపి తాంత్రికసాధనలను సమగ్రముగా నభ్యసింపజేసెను. శ్రీ పరమహంసను అద్వైతపరమగమ్యమగు నిర్వికల్పసమాధిస్థితుని జేసిన గురువర్యుడు తోతాపురి. వీరిరువురేగాక ఎందరెందరో సాధుపుంగవుల పండితుల సాంగత్యమును శ్రీరామకృష్ణుడు పడసియుండెను. అట్టివారిలో క్రైస్తవ మహమ్మదీయ మతములకు చెందినవారుకూడ కలరు. శ్రీరామకృష్ణునితోడి ఈ గురుశిష్యసంబంధములో నొక విశేషము గలదు. వారు జేనెడిచ్చిన ఆయన బారెడుగా ఆధ్యాత్మికవృత్తియందు ముందంజవేయుచు గురువును మించిన శిష్యుడాయెను.

1. శ్రీరామకృష్ణుని జీవితచరిత్ర పుట 27.

కట్టకడపటిపరిపూర్ణదశలో శ్రీరామకృష్ణుడు దివ్య తేజోవికాసమున, కుశాగ్రబుద్ధిలోను, జీవాత్మ పరమాత్మల ఐక్యసంధాయకమగు అద్వైతసిద్ధియందును శ్రీ శంకరభగవత్పాదులను, ఆర్ద్రహృదయమున సంఘసమదర్శనమున భక్తిపారవశ్యమున శ్రీరామానుజచైతన్యులను స్ఫురింపజేయుచుండెను.

శ్రీరామకృష్ణుని బోధనామృతములోని కొన్ని విశేషములు

నవయుగ విశ్వగురువగు శ్రీరామకృష్ణుని స్వానుభవప్రకాశితములగు పరమసత్యములలో అతిముఖ్యమయినది భగవత్సాన్నిధ్యవాస్తవికత. పారమార్థికవిశ్వాసశూన్యమగు నీ యుగమున శ్రీరామకృష్ణునినిశ్చల భగవద్విశ్వాసము తత్సాన్నిధ్యానుభూతియు దివ్యామదప్రాయములు; తాపత్రయవిదారకములు. శ్రీ రామకృష్ణుని ఆస్తికతయందు ఒక విశేషము గలదు. సనాతనసంప్రదాయసిద్ధమగు నీ యాస్తిక ధర్మము మతాంతరీకరణవాదుల చిత్తవృత్తులకు వ్యతిరేకముగా నున్నది. "ఏకం సత్ విప్రా బహుధా వదన్తి" యనునది ఆయన మతము: పరమతములయెడ సహనము వాని యెడల నౌదార్యము వానియందలి గ్రహణీయములగు సత్యములను స్వమతమున సమన్వయించుట ఆయనకు నైజగుణము. రెండవది సనాతనమతధర్మములను ఆచారములను నూతన సంఘపరిణామములకు అనురూపమగునట్లు తీర్చిదిద్దుట. మూడవది, వ్యక్తిగతభేదముల ననుసరించి ఆయా వ్యక్తుల సంస్కారానుగుణముగా ఏ వ్యక్తికి ఏ మార్గము భగవత్సాన్నిధ్యమునకు సులువో దానినే బోధించుట. అది ద్వైతమో అద్వైతమో భక్తియో జ్ఞానమో తంత్రమో ఏదైనను సరియే. ఇది శ్రీ రామకృష్ణుడు వచించిన వైదికమతములోని విశేషము. మరియే యితరమతమును ఇట్టి సత్యమును గ్రహింపలేకపోయినది. పిట్టకథలను జెప్పి శ్రీరామకృష్ణుడు సత్యమును బోధించెను. వేరువేరు బిడ్డలకు వారి వారి శారీరకస్థితినిబట్టి రుచులనుబట్టి తల్లి వంటకములను చేయును గదా!

'ఆకాశాత్పతితం తోయం యథా గచ్ఛతి సాగరం' అన్నట్లు ఏ విధముగా నుపాసించినను భగవంతుని జేరవచ్చునని యాయన యభిప్రాయము. వారిలో భక్తులు గమ్యస్థానమును చేరినపిదప పవమానసుతుడు ప్రహ్లాదుడు గజేంద్రుడు మొదలగు భక్తాగ్రేసరుల కోవకు చెంద గలరు. అట్టివారికి అసాధ్యమైన పనులేవియును లేవు. లంకకు బోవుటకు శ్రీరామచంద్రునకు సేతుబంధన మావశ్యకమాయెను. హనుమంతున కట్టి యగత్యము లేకపోయెను. ఆ పుణ్యుడవలీలగా సముద్రమును లంఘించెను.

భక్తియోగులకు తదితరులవలె జీవయాత్ర క్లేశదాయకము గాదని శ్రీరామకృష్ణుని యభిప్రాయము. చేతులకు నూనె రాచుకొని పనస కాయను కోయుచో పనసపాలు చేతి కెట్లంటుకొనవో అట్లే 'నిజదారసుతోదరపోషణార్థమై' కృషిచేయు గృహస్థులు భగవద్ధ్యానము నవలంబించి కృషిచేయుచో సంసారమునందలి లంపటత్వము వారి నంటదు. భక్తి కుదిరినయెడల జీవితపు విలువలు సమన్వయింపబడును. ఇచ్చట గూడ నిత్యజీవితములోని యుదాహరణము నిచ్చి శ్రీరామకృష్ణుడు విషయమును సులభగ్రాహ్యముగ చేసెను. దాది యజమాని పిల్లలను "బాబూ చిట్టితల్లీ" యని పిలుచుచు ప్రేమతో లాలించును. అయినను ఎప్పుడెప్పుడు ప్రొద్దు గ్రుంకునా, ఇంటికిపోయి తన బిడ్డల నెత్తుకొందునా యని తహతహపడుచుండును. అట్లే

గృహస్థుడు ధర్మార్థకామములకై యత్నించు చున్నను మోక్షదాయకమగు భగవన్నామము నందే సక్తుడై యుండవలెను. ''సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య మామేకం శరణం వ్రజ'' అను భగవదాజ్ఞను శిరసావహించి తదర్పణముగా సర్వ కర్మల నొనర్పవలెను.

శ్రీరామకృష్ణుని బోధలలో ఇంద్రియనిగ్రహమునకు ఉన్నతస్థానమే కలదు. నిష్ఠ వైరాగ్యములు మానవతకు అత్యావశ్యకములని ఆయన అభిప్రాయము. అవి లేనియెడల అష్టైశ్వర్యములు కలిగియుండినను పురుషుడు చిత్తశాంతిని కోల్పోవును. కామక్రోధాదులకు గురియగును.

'సమలోష్టాశ్మకాంచనః' అని, మట్టిని బంగారమును అరచేతులలో బెట్టుకొని తూచితూచి వాని విలువల యాథార్థ్యమును గుర్తెరిగి కడపట సమానములని గంగలో వైచెను.

లేశ జాత్యభిమాన లేశమునైనను నిలువ నీయక తుడిచివేయుటకై నీచ (మని భావింపబడు) కృత్యములను చేయువాడు.

భారతీయాధ్యాత్మికతకు పుంభావమగు పరమహంసజీవితము వారి వాక్కులు స్వానుభవప్రకాశకము లగుటచే పాఠకులకు హృదయంగమములై అనుభూతిదాయకము లగును. నాస్తికత ప్రపంచమంతట వ్యాప్తమగుచుండు నీ సమయమున శ్రీరామకృష్ణుని జనన మొక సూర్యోదయము. అది భారతదేశమునకే గాక ప్రపంచమంతటికిని ఒక మహోదయము.

అర్జునుని విషాదము - అది తొలగిన విధము

''భక్తప్రియ''

యుద్ధ మొనర్ప నమితోత్సాహముతో రణరంగమున కేగిన అర్జునుడు సంగ్రామమున తమ ప్రాణములను సైతము అర్పించుట కుద్యుక్తులైయున్న తన బంధువులను, పితామహులను, ఆచార్యులను, మేనమామలను, పుత్రపౌత్రులను, మిత్రులను గాంచి సంమోహితుడయ్యెను. తన బంధువులను జంపవలయునను విషాదము ఆతని నావరించెను. దుశ్శకునములు కనుపించెను. ఆతనికి కర్తవ్యము బోధపడ లేదు. అమితవిషాదముతో అర్జునుడు, ''కృష్ణా, యుద్ధార్థ మరుదెంచిన నా బంధువులను జూడ, నా అవయవము లన్నియు పట్టుతప్పిపోవు చున్నవి, నోరు ఎండుచున్నది, నా శరీరమున వణకు పుట్టుచున్నది, చేతినుండి గాండీవము జారిపోవుచున్నది, చర్మము మండుచున్నట్లున్నది, అపశకునములను గాంచుచున్నాను. ఈ యుద్ధము నాకు వలదు. యుద్ధమున జయించుటవలన పొందు సుఖభోగములు నాకనవసరము. బంధువుల జంపుట పాపమే యగును. అందువలన వంశనాశము ఏర్పడును. కులధర్మములు నశించును. కులస్త్రీలు చెడుదురు, వర్ణసంకర మగును. ఇట్టి దోషములవలన మనకు నరకమే ప్రాప్తించును. కావున ఇట్టి పాపకార్యముల నేను చేయ జాలను.'' అని పలికి, తన గాండీవమును విడిచి, శోకాకులచిత్తుడై రథమున కూర్చుండెను.

ఇట్లు సాయుధపాణియై, అమితోత్సాహముతో యుద్ధరంగమునకు వచ్చిన అర్జునుడు

శోకాకులచిత్తుడై, కర్తవ్యమును గానక, కర్తవ్యభ్రష్టుడు కానున్న సందర్భమున, భగవానుడు ఆతనికి కర్తవ్యనిష్ఠను బోధింపవలసి వచ్చెను. ఆతనికి గలిగిన అజ్ఞానవ్యామోహమును తొలగింప, నాత్మవిషయికమగు స్మృతిని కలుగజేయవలసి వచ్చెను. అందుకై శ్రీకృష్ణ భగవానుడు అట్టి తరుణమున అర్జునునకుపదేశించిన దివ్యవాణియే 'భగవద్గీత'.

శ్రీభగవానుని పలుకులను గమనింపుడు. భగవానుడిట్లనుచున్నాడు.

> క్లైబ్యం మాస్మ గమః పార్థ నైతత్త్వయ్యుపపద్యతే ।
> క్షుద్రం హృదయదౌర్బల్యం త్యక్త్వోత్తిష్ఠ పరంతప ॥ (2 అ-3 శ్లో)

“అర్జునా! కాతరతను పొందకుము. ఇది నీకు తగదు. శత్రువుల తపింపజేయువాడా! తుచ్ఛమగు ఈ హృదయ దౌర్బల్యమును త్యజించి, యుద్ధ మొనర్ప సంసిద్ధుడవు గమ్ము. లెమ్ము.”

అర్జునుడు తాను యుద్ధము చేయనని చెప్పుటకు ఆతని దౌర్బల్యమే కారణము. కాని తన దౌర్బల్యమును మరుగుపెట్టుటకై ఆతడు జ్ఞానివలె మాట్లాడుచున్నాడు. “ఇట్లు బంధువుల జంపుటకంటె బిచ్చమెత్తి జీవించుట మేలు”- మున్నగు వైరాగ్యపు పలుకుల బలుకుచున్నాడు. తన్ను తాను సమర్థించుకొన జూచుచున్నాడు. కాని అతడు కృష్ణుని మోసగింపలేడు గదా! కృష్ణుడు పరమాత్మ-భగవంతుడు! అర్జునుని దౌర్బల్యమును, తన్ను తాను సమర్థించుకొనుచుండుటయు ఆతనికి తెలిసిపోయినది.

మన కందరకు ఈ లోకమున జీవితమనగా ఎడతెగని పోరాటమే. అందు మన పిఱికితనమును, మన దౌర్బల్యమును, క్షమాశీలముగా వైరాగ్యముగా వ్యాఖ్యానించుకొను సందర్భములనేకములు వచ్చును. బిచ్చగాడు దేనిని త్యజింపగలడు? బలహీనుని నిగ్రహమున కేమి విలువ? ఉన్నవాడు త్యాగము చేసినచో అందు విలువ గలదు. దెబ్బకొట్టగల సామర్థ్యమున్నవాడు నిగ్రహము చూపినచో అందు విలువ గలదు. మన సోమరితనము వలనను, పిఱికితనము వలనను మనము మన జీవిత రణరంగమునుండి విరమించుకొని, శూరులమని ఆత్మవంచన చేసికొనుటకు ఎన్నిసార్లు ప్రయత్నింపమో మన మెఱుగుదుము.

అర్జునుని హృదయమున ఆతని భావోద్వేగమునకును, నిర్వహింపవలసిన కర్తవ్యమునకును సంఘర్షణ జరిగినది. పశువులవలెనే మనము భావావేశమున కధీనులమైయున్నాము. తన లేదూడకై ఆవు తన ప్రాణముల నర్పింపగలదు. ఆ పని ప్రతిజంతువుకూడ చేయగలదు. పశుపక్ష్యాదులకు సహజమగు ఈ అంధోద్రేకము కాదు మనలను పరిపూర్ణత్వమునకు చేర్చునది! ఆత్మసాక్షాత్కారమును పొందుటయే మానవజీవిత లక్ష్యము. అందు భావోద్వేగమునకు స్థానము లేదు. భావపరతకు గాని, ఇంద్రియములకు సంబంధించిన దేనికి గాని అందు స్థానము లేదు. అక్కడ నుండునది కేవలము నిర్మల వివేకజ్యోతియే. అట్టి దశయందు మానవుడు కేవలము ఆత్మస్వరూపి.

అర్జును డిప్పుడు భావావేశవశుడై యున్నాడు. ఆతడు ఆత్మసంయమము కలిగి, ప్రబోధమునంది, వివేకమనెడు నిత్యజ్యోతిలో ప్రవర్తించు యోగిగా లేడు. హృదయము భావోద్వేగవశమైనది. తన దౌర్బల్యమును ఈ సమయమున ప్రేమ మున్నగు పేర్లతో కప్పిపుచ్చుకొన జూచుచున్నాడు.

ఈ విషయమును గ్రహించియే శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునకు ఆత్మతత్త్వమును క్షుణ్ణముగా బోధించెను. ఏలన ఆత్మవిస్మృతి వలననే ఆతని కీ శోకము దాపురించినది. శ్రీకృష్ణు డిట్లనెను: "శోకింప దగని వారిని గురించి నీవు శోకించుచున్నావు. అయ్యో, జ్ఞానివలె భాషించుచున్నావు. జ్ఞానులు మరణించిన వారిని గురించి గాని, జీవించియున్న వారిని గురించిగాని దుఃఖింపరు. (2-11). చావు నీకును లేదు, నాకును లేదు. దేహికి ఈ దేహమున కౌమారమునుండి యౌవనమునకును, యౌవనము నుండి వార్ధక్యమునకును మార్పు గలుగునట్లే, దేహాంతరములోనికి మారుటయు ప్రాప్తించును. అంతమాత్రమున ధీరులు మోహమునకు లోబడరు." ఇట్టి శ్రీభగవానుని బోధల వలన అర్జుననకు ఆత్మస్మృతి లభించినది.

ఇచ్చట మనము గ్రహింపవలసిన దేమన, అర్జునుని శోకమునకు ఆతని ఆత్మవిస్మృతియే కారణమైనట్లు, మన మందర మనుభవించు దుఃఖముల కన్నిటికిని మూలకారణము మనము ఆత్మతత్త్వ మెరుగకుండుటయే. ఈ అజ్ఞానము వలననే మనము బలహీనులముగా నున్నాము. బలహీనతయే సర్వ దుఃఖహేతువు. కాబట్టి మనము దుఃఖనివృత్తులము గావలసిన ఎడల, మనల నావరించియుండు అజ్ఞానమును నిర్మూలింపవలెను. అందుకు ఆత్మతత్త్వము నెరుగవలయును. చీకటి నావరించిన గదిలోనికి వెలుతురు తెచ్చిన తక్షణము చీకటి పటాపంచలగును గదా! ఇది యొక్కటియే మార్గము.

ఇంకొక ప్రశ్న: భగవానుని ఆత్మతత్త్వోపదేశమువలన అర్జునుని ఆవరించియుండిన మోహము నశించినదా? భగవద్గీత నుపదేశించిన పిమ్మట భగవానుడు ఇట్లు ప్రశ్నించెను. "కచ్చిదజ్ఞానసమ్మోహః ప్రణష్టస్తే"– "నీ అజ్ఞానసమ్మోహము తొలగినదా?" — అందుకు అర్జునుని యుత్తరము—

"నష్టో మోహః స్మృతిర్లబ్ధా త్వత్ప్రసాదా
న్మయాఽచ్యుత ।
స్థితోఽస్మి గతసందేహః కరిష్యే వచనం
తవ ॥ (18-73)

"అచ్యుతా! నీ కృపవలన నాకు పరమాత్మ విషయికమగు స్మృతి లభించినది. నా మోహము నశించినది. సందేహరహితుడ నైతిని."

ఎప్పు డాతనికి ఆత్మస్మృతి లభించినదో అప్పుడే ఆతని నావరించి యుండిన మోహము నశించినది. హృదయదౌర్బల్యము నశించినది. ఆతని సంశయములు తొలగినవి. సందేహరాహిత్యమును, భయరాహిత్యమును ముక్తపురుషుని ముఖ్యలక్షణములు. ఈ విషయమునే ఉపనిషత్తులు,

"భిద్యతే హృదయగ్రంథిః ఛిద్యంతే
సర్వసంశయాః ।
క్షీయన్తే చాస్య కర్మాణి తస్మిన్ దృష్టే
పరావరే ॥ (ముం. ఉ. 2-21)

అనుచున్నవి. సందేహరహితుడైనవాడు అభయస్థితిని పొందగలడను విషయము, మొదట భయగ్రస్తుడై యుద్ధమొనర్ప ననిన అర్జునుడు 'కరిష్యే వచనం తవ' అని యుద్ధ మొనర్చినందువలన తెలియగలదు.

యోగసారబోధిని–21

శ్రీ జ్ఞానేశ్వరానందస్వామి

నిరంతరాయమైన మరి ఏ ఇతరదృష్టియైనను భక్తుని తన గమ్యమునకు గొని పోవును. భావము సుస్థిరము అచంచలము కాగనే భక్తునకు భగవద్దర్శనము లభించును. ఇట్లగుటచేత భక్తునియొక్క భావము అతని నిత్యజీవనమును ప్రభావితము చేయుచునే యుండును.

భావము నభివృద్ధి జేసికొనుటకు భక్తు డవలంబించు నభ్యాసములే సాధన లనబడును. మొదట సాధన కంతరాయము కల్గించు శక్తులతో పోరాడి గెలిచిన పిదప సాధన ప్రారంభమగును.

ఇట్లంతరాయమును కల్గించు శక్తులేవి? చాలవరకు నివి అహంకారము వలన నేర్పడును. భక్తియోగము సంపూర్ణమైన ఆత్మార్పణ బుద్ధిని బోధించును. మానవ సహజమగు స్వాత్మ ప్రేమను ఆత్మపారిశుద్ధ్యమునందు సోపానరీతిగా భక్తియోగము కొనిపోవును. అది ద్వైతభావముతో మొదలైనను, పర్యవసానమున 'త్వమేవాహం' మను అద్వైతసాక్షాత్కారమును కలుగజేయును.

ప్రేమ ఇట్లు పావనమై సమగ్రమైనప్పుడు ప్రేమస్వరూపి యగు భగవానుడు ఇష్టదైవము నందు ప్రత్యక్ష మగును. ప్రేమ యనున దొక మానసిక వ్యాపారము. దాని నత్యున్నత స్థాయికి గొనిపోయినప్పుడు దివ్యత్వము సహజముగా ప్రకాశించును. నిన్ను నీ పరమాదర్శము లగు సత్యశివసుందరములకు గొనిపోవు రహదారియే ప్రేమభక్తి.

భగవంతుని జేరుటకు సామాన్య వ్యవహారములందు స్వార్థపరమైన ప్రేమను దివ్యభక్తిగా జేయవలెను. అట్టి నిస్స్వార్థమైన పరాభక్తిని జేరుటకు గావలసిన సాధన సంపత్తిలో మొదటిది ఉత్కంఠ. ప్రగాఢమగు పరితాపము ఉత్కంఠ లేనిదే ఏ పురోగతియు సిద్ధింపదు. రెండవది అభేదభావము. ఈ యుత్కంఠ దేని కొరకు? భక్తుడు పరమేశ్వరునియందు లీనమగుట కొరకే. మూడవది స్వాత్మబుద్ధి. తాను వేరు భగవంతుడు వేరు అను బుద్ధి యున్నంత వరకు భక్తునకు ద్వైతభావమే భాసించును. ఇట్టి స్వాత్మబుద్ధిని నిర్మూలించుటకే సకల కార్యకలాపములు సాధనలు భక్తునకుద్దేశింపబడినవి. నాల్గవది భగవదనుభూతి, భక్తియోగ సాధనల కిది పరాకాష్ఠ.

సాంకేతికముగా జూచినచో భావము సుస్థిరమై భగవత్సాక్షాత్కారమును బడయుటకు ముందు భక్తుడు మూడు మజిలీలను దాటవలెను. అందు,

వైధీభక్తి: విధి యను సంస్కృత పదము నుండి ఏర్పడిన 'వైధీ' యను పదము నియమములను శాసనములను సూచించును. ఇందు సాధకుడు పెక్కు విధినిషేధములకు లోబడి ప్రవర్తింపవలెను. పూజాకలాపములు సాధనలు మొదలైనవి విధినిషేధములను కొంచెమైనను వైదొలగక పాటించుట ఈ మజిలీ యొక్క లక్షణము.

రాగానుగభక్తి; ఇచ్చట భగవంతునియందనురాగముతో గూడిన భక్తి కలుగును. అనేకములగు కోరికలతో భక్తుడు భగవంతుని దరియును.

ప్రేమభక్తి: ఈ స్థితియందు ఆత్మనిరసనము సంపూర్ణమగును. భక్తుడు తనను పూర్తిగా విస్మరించి భగవంతుని యందలి ప్రేమయందే నిలచును. ఈ ప్రేమయే భక్తిపరమావధియగు భావసమాధికి భక్తుని గొనిపోవును.

వైధీభక్తి యందలి నియమనిష్ఠలు విధినిషేధములు దారిప్రక్క నుండు మొలకకు వేయు కంచెతో బోల్చనగును. మొలకను రక్షించుటయే తప్ప అది పెరుగుటకు కంచె ఏ కొంచెమైనను దోహదము చేయజాలదు. మీాదు మిక్కిలి కంచె తనను గప్పివేయుచున్నదని యా మొలక భావించు నవకాశము గలదు. ఆ మొలక మాటలాడ గలిగినచో కంచెను తీసివేయుడని తప్పక కోరెడిది. అయినను నియమనిష్ఠలు విధినిషేధము లను కంచె సాధకులకు ప్రప్రథమమున అత్యంతావశ్యకము.

గుమ్మడితీగ మొదట పూలు పూయును. పూవు వాడిపోవుటయే కాయ ఏర్పడుటను సూచించును. అట్లని కాయకొరకై పూవును త్రుంచివేయరాదు గదా! అట్లే విధినిషేధములు పూవులైనచో భక్తి కాయ వంటిది. ఓపికతో భగవద్భక్తిలభించువరకు ఈ విధినిషేధములను శ్రద్ధతో పాటించుచునే యుండవలెను.

ఈ పూజావిధుల చాటున భగవంతునియందనురాగము జనించును. ఈ యనురాగమే భగవద్భక్తిని కల్గించును. క్రమముగా వైధీభక్తి రాగానుగభక్తిగా పరిణమించును. ఇప్పుడు పూజాపురస్కారములు విధినిషేధములు తమ ప్రాధాన్యమును కోల్పోవును. భగవంతుని యందలి యనురాగమే పూజ్యభావమే భక్తునిచే పూజాకలాపములను నిర్వర్తింప జేయును. ప్రథమమున విధినిషేధములే గదా పూజాకలాపములకు కారణములు!

సాధారణభక్తి ఈ వైధీ, రాగానుగ భావములుగా కన్పించును. కాని ప్రేమభక్తి కన్పింపదు. మనభక్తి తగినంత గాఢముగా లేకపోవుటయే దానికి కారణము. ఆత్మార్పణ మసంపూర్ణముగుటచేతనే, అహంకార మింకను మిగిలియుండుటచేతనే ప్రేమభక్తి మన కందదు. ఈ కారణముచేతనే ప్రాపంచికప్రేమలలో మాతృప్రేమనే పరమోత్కృష్టముగా నెన్నుదురు.

(సశేషము)

పరిప్రశ్న

[మద్రాసు శ్రీరామకృష్ణమఠమున 16-4-72వ తేది జరిగిన అంతర్యోగమున శ్రీమత్ తపస్యానందస్వాములతోడి ప్రశ్నోత్తరావళి ఇచ్చట పొందుపఱుపబడినది.]

ప్రశ్న : కర్మయోగముచేతనే ఆత్మసాక్షాత్కారమును బడయవచ్చునని వినుచున్నాను. పర్యాలోచన లేని 'కర్మ' మూఢమని నాకు తోచుచున్నది. దీని నొప్పుకొనినచో కర్మయోగముకంటె పర్యాలోచనయొక్క విశిష్టత నంగీకరింపవలసి వచ్చును. ఈ విషయముపై తమ యభిప్రాయ మేమి?

ఉత్తరము : పర్యాలోచనలేని కర్మ పట్టి యాంత్రికకర్మ అగును. అది కర్మయోగమే కానేరదు. ఏలన కర్మయోగమున కర్థము కర్మద్వారా అనుసంధానము అని. అనుసంధానము ఎప్పుడును పర్యాలోచనమునే ధ్వనించును.

మానవునకు పరిచితములైన వివిధకర్మలను గమనించినచో విషయము స్పష్టమగును. యంత్రములద్వారా చేయు కర్మ కలదు. ఇందు పర్యాలోచనయే లేదు. యంత్రముపై అరుగుట-విరుగుటతప్ప, కర్మయొక్క వేఱు ప్రభావ మేమియు లేదు. దీనికంటె యున్నతమైన కర్మలు పాశవికకర్మ, మానసకర్మ. ఇచ్చట సాధనములు

ప్రాణము కలిగియున్ననూ వానియందు చొరవ స్వాతంత్ర్యము లేవు. పూర్తి నిర్లక్ష్యత వాని లక్షణము. పని చేయుటకు వానికి గల ప్రోత్సాహ మంతయు కొరడావలని భయము మాత్రమే. దీనికంటె శ్రేష్ఠమైన కర్మ లాభముపొందు నుద్దేశముతో చేయు కర్మ. మానవులు చేయు కర్మ కిది సామాన్యమైన భూమిక. మానవ నాగరికత యని మన మనునదంతయు ఈ ప్రోత్సాహమువలననే చోదితమైనది. ఇందు పర్యాలోచన ప్రభావము చాలవరకు ఉన్నది. కాని అది పూర్తిగా వ్యక్తిగతమైన లాభము లకై యుద్దిష్ట మగుచున్నది.

నిజమగు కర్మయోగము ప్రారంభమగున దెప్పు డనగా, ఈ స్వచ్ఛమైన వ్యక్తిగత లాభము అను ప్రోత్సాహము నికృష్టమైనదిగా భావింపబడి వ్యక్తిగతముకానిమరియొక ప్రోత్సాహము కర్మచోదనముగా వెదుకబడినప్పుడే. మానవుడు తన సంకుచిత స్వార్థముననై జీవించుట నికృష్టకార్యమని భావించినపుడే అతడు అవ్యక్తికములైన దేశభక్తి, సాంఘిక సముద్ధరణము మొదలగు ఆశయములను కర్మచోదనములుగా వెదకికొనును. ఇచ్చట పర్యాలోచనము చింతన అనునవియే మానవుని ఇట్టి యున్నతతర జీవన భూమికకు ఉద్ధరించును. ఇట్టి ఆశయములతో చేయు కర్మ బాహ్యప్రపంచముపై నిశ్చయముగా ఫలితము చూపుచుండియు కర్తపైకూడ శ్రేయస్కరమగు ఫలితమును కలుగజేయును. ఒక అవ్యక్తిక కారణముతో తాదాత్మ్యము పొందుటవలన అతని ఆత్మ లేక వ్యక్తిత్వము విస్తృతమై, వర్ణము జాతి దేశము మానవకోటి మొదలగు, ఉన్నతతరము ఘనతరము అగు 'సమిష్టి'తో తాదాత్మ్యము పొందును. ఈవిధముగా ఇట్టి సమిష్టులతో ఒక రకమైన అనుసంధానమువలన యోగము సిద్ధించుచున్నది. ఈ తాదాత్మ్యము పరిపూర్ణము త్రికరణ శుద్ధము అయినప్పుడు అట్టి వ్యక్తులు ఆ సమిష్టులయందలి ఉద్దేశశక్తి ప్రకటనకు వాహినులగుదురు. గొప్ప దేశభక్తులయందును, సాంఘిక విప్లవకారులయందును ప్రకటిత మగుచున్న శక్తికి జన్మస్థానము భావమునందును పర్యాలోచనయందును ఇట్టి తాదాత్మ్యమే.

ఆధ్యాత్మికగమ్యమునకు కర్మయోగము స్వతంత్రముగనే స్వయంసమృద్ధమైన యొక మార్గమని ప్రవచించి కర్మయోగసిద్ధాంతమునకు ఒక నూతన దృక్పథము నిచ్చినది శ్రీవివేకానందస్వామియే. పూర్వకాలమున అది పరోక్ష సాధనముగ మాత్రమే అనుషంగికసహాయముగనే భావింపబడినది. శ్రీ శంకర భగవత్పాదుల సిద్ధాంతములో కర్మయోగము లేక నిష్కామకర్మ చిత్తశుద్ధిని కలుగజేయును. జ్ఞానమార్గమును లేదా జీవాత్మపరమాత్మల ఐక్యమును అభ్యసించుటకు చిత్తశుద్ధి యనునది విధాయకమైన మానసిక పూర్వరంగము. భక్తి సిద్ధాంతమునందు అట్టి కర్మ భగవద్భక్తి సాధనయం దొక భాగ మగును. కర్మలు భగవన్నివేదనములుగా చేయబడును. పరిపక్వమైన భక్తి భక్తులకు భగవత్కటాక్షమును లభింపజేయును.

ఒక స్వయంసమృద్ధమైన మార్గముగా శ్రీవివేకానందస్వామి వారి కర్మయోగప్రవచనము ఏవిధమైన వైదిక, పారలౌకిక పిడివాదమును గాని త్రవ్వి తలకెత్తుచున్నట్లు కన్పింపదు. క్రమముగా ఘనతరములగు సమిష్టులతో తాదాత్మ్యమును పొందుటవలన మన సంకుచితాత్మలను విశాలము చేయు శిక్షణయే కర్మయోగము. 'ప్రవృత్తి' 'నివృత్తి' యను రెండు శాస్త్రీయ ప్రయోగములకు స్వామివారిచ్చిన వినూతన వ్యాఖ్య వారి దృష్టిని స్పష్టము చేయును.

సాంప్రదాయికముగా ప్రవృత్తిమార్గము ప్రాపంచికవిలువలకై కర్మసంక్లిష్టమగు జీవనమును వర్ణించును. నివృత్తిమార్గము మోక్షసాధనకై సర్వకర్మపరిత్యాగమును అభివర్ణించును. శ్రీ వివేకానందస్వామి ఈ పదములను వాని ధాతురూపముల ద్వారా వ్యాఖ్యానించుచు వానికి నూత్నార్థము నిచ్చిరి. స్వార్థప్రధానమైన జీవనమునకు 'అభిముఖు' లగుట ప్రవృత్తి యనియు 'విముఖు' లగుట నివృత్తి యనియు వారి యభిప్రాయము. స్వార్థప్రాధాన్యమే ఆద్యపాపము. దానినుండి విడివడుటయే నిశ్కమగు మోక్షము. ఇచ్చట తులనము ప్రాపంచికజీవనము ప్రాపంచిక కర్మత్యాగజీవనముల మధ్య కాదు. ఈ దృష్టియందు మనము స్వార్థప్రాధాన్యము నెంత తగ్గించుకొనిన ఆధ్యాత్మికముగా అంత ఉన్నతుల మగుదుము. ముందే చెప్పబడినట్లు, మన యల్పపు వ్యక్తిత్వము లేక ఆత్మ — అవ్యక్తిక కారణములతో — క్రమముగా ఘనతరములగు సమిష్టులతో, తాదాత్మ్యమును పొందుట కర్మయోగము ద్వారా కలుగు అధ్యాత్మిక ప్రగతిని సూచించును. దేవుడు, ఆత్మ, పరలోకముల గూర్చి మానవుని కట్టి సిద్ధాంతములును లేకున్నను వైయక్తిక విలువలను అతడు పూర్తిగా వదలివేసి ఘనతర సమిష్టులతో తాదాత్మ్యమును పొందగలిగినచో అతడు నిత్యసత్యము స్వతస్సిద్ధముగా ప్రకాశించునట్టి చిత్తశుద్ధిని సాధింపగలడు.

కర్మయోగమునట్ల ఈ యభిప్రాయము వినూత్నమైన యభిప్రాయమే యైనను, పారలౌకిక సిద్ధాంతములు, దైవభావసిద్ధాంతములు రుచింపకపోయినను వ్యక్తిగతవిలువలకై పరిశ్రమించుట అవమానకరముగా నీచముగా భావించు పౌరసంఘములకు ఇది అంగీకార్యమగును. ఇచ్చటకూడ కర్మ, అది యోగమగుటకు, పర్యాలోచనపై ఆధారపడును. గీత యనునట్లు— "సర్వం కర్మాఖిలం పార్థ జ్ఞానే పరిసమాప్యతే."

వార్తలు - విశేషాలు

శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస జన్మదినోత్సవము

శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస దేవుని 140-వ జన్మదినోత్సవము 15-3-1975 శనివారము నాడు మద్రాసు శ్రీరామకృష్ణమఠమున భక్త్యుత్సాహములతో జరుపబడెను. భక్తులును విద్యార్థులును తండోపతండములుగ ఉత్సవమునందు పాల్గొనిరి. ప్రాహ్ణమునందు భజనలు, వేదముల, ఉపనిషత్తుల, గీత, చండీ—పారాయణము మఠావరణమున పవిత్రవాతావరణమును గల్పించెను. దేవాలయమున ప్రత్యేక పూజయు, మఠావరణమున ఉన్నతపీఠమున పుష్పమాలాలంకృతము గావింపబడిన శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస దేవుని పటము నెదుట హోమమును జరుపబడెను. మధ్యాహ్నము భక్తులకు ప్రసాదము పంచిపెట్టబడెను.

సాయంకాలిక ఆరాత్రికానంతరము శ్రీమత్ శ్రీరంగానంద స్వాములవారును శ్రీమత్తపస్యానందస్వాములవారును మఠావరణమున సమావేశమయిన భక్తులయెదుట శ్రీ గురుదేవుని గూర్చి తమిళమునను ఆంగ్లమునను ఉపన్యసించిరి.

శ్రీమత్ శ్రీరంగానందస్వాముల వారు 'అవతారవరిష్ఠుడు' అన్న శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుని అన్వర్థనామము పరమార్థమును విపులముగ నిట్లు వివరించిరి. 'పిచ్చి పూజారి' యని పిలువబడుచుండిన ఆ మహాత్ముడు సుస్థిర ఆరోగ్యవంతుడును, సౌమ్యమన స్థితి గలవాడునై వరలెను. ఆయన భగవత్పరితాపమునందలి అసమానతీవ్రత, ఆయన భగవత్సాక్షాత్కార ఉత్కంఠత-సమస్తము-గంభీరము, పరిపక్వము మరియు పరిపూర్ణము. ఆయన ఆధ్యాత్మికదివ్యానుభూతులు అద్వితీయములు. ఆయనయందు మానవత్వము సంపూర్ణముగ మటుమాయమై దైవత్వమే ప్రకాశించుచుండెను. నిజముగా ఆయన జీవనసర్వస్వము జయంతియే—మానవత్వము వలని ఉదాత్త భగవద్విజయమే.

అనంతరము శ్రీమత్తపస్యానందస్వాముల వారు ఆంగ్లమున నుపన్యసించిరి. శ్రీరామకృష్ణ తత్త్వ వైవిధ్యము ప్రజాసమూహమును వశపఱచుకొన్న విధానమును శ్రీవారు విపులముగ వివరించిరి. శ్రీరామకృష్ణగురుదేవుడొక్కడే—ఆయన నిజముగా స్వామిజీకి చెప్పినట్లు—నేను చూచుచున్న యీ యితరవిషయము లన్నిటికంటె సుస్థిరముగ దేవుని జూచుచున్నాను అని ధైర్యముగ చెప్పగలిగినవాడు. తన సన్నిధికేతెంచిన ప్రతివ్యక్తియందును భగవదస్తిత్వమును - ఆస్తికత్వమును - ఆయన సృజించి పెంపొందించెను. నిజముగా ఆయన సమస్తభగవద్వైభవమును బడసినను జ్ఞానమును వైరాగ్యమును మాత్రమే సమకూర్చి పెట్టుకొనుచుండెను. శారీరకానందము, కీర్తిప్రతిష్ఠలు, అధికారము మున్నగు లౌకిక వాంఛలయందు ఆయనకు ఆసక్తి అణుమాత్రము లేకుండెను. ఆధ్యాత్మిక శక్తియే ఆయనకు యథార్థము. ఆధ్యాత్మిక కేంద్రీకరణమే ఆయన ఆత్మాభిమానము. సర్వమత సమన్వయమూర్తి ఆయన. ''భగవత్సేవకునిగా నిన్ను నీవు తలంచుకొని త్రికరణశుద్ధిగా ఆయనను సేవింపుము'' అనునదియే ఆయన మానవుల కొసగిన సందేశము.

16-3-75 న బహిరంగోత్సవము జరుపబడెను. అపరాహ్ణము 3-30 నుండి 5-30 వఱకు బ్రహ్మశ్రీ ప్రవచనరత్నాకర మంజక్కుడి రాజగోపాలశాస్త్రిగారు ధ్రువచరిత్రమును గూర్చి ప్రవచించిరి.

శ్రీమత్తపస్యానంద స్వాములవారు నాటి బహిరంగోత్సవమునకు అధ్యక్ష్యము వహించిరి. శ్రీమత్ వీతమోహానందస్వాములవారు ప్రార్థన గావించిరి. అనంతరము ఈ జయంతి సందర్భముగ సారస్వత పోటీలలో విజయమునందిన విద్యార్థులకు బహుమతులు పంచిపెట్టబడెను.

ఆ పిమ్మట డాక్టర్ సంజీవిగారు తమిళమున ఉపన్యసించిరి. వారి ఉపన్యాస సారాంశము: శ్రీరామకృష్ణ పరమహంస దేవుని మాహాత్మ్యమును గూర్చి ప్రశంసించిన రచయితలలో ముఖ్యులయిన మ్యాక్స్ముల్లరు, రోమేరోలాల రచనలు పరమహంసదేవుని అసమాన జ్ఞానాంజన శలాకలై భాసించుచున్నవి. గతశతాబ్దమందలి భారతదేశ పునరుద్ధరణ ఝంఝామారుతము శ్రీ పరమహంసదేవుని ప్రభావమున—ఆయన భారతీయ పవిత్ర హైందవ సంస్కృతికి ప్రతినిధి యగుట వలన—మనోల్లాసకరమయిన మలయమారుతముగ రూపొందెను. శ్రీ రామకృష్ణ గురుదేవుని ప్రభావము నాస్తికులను సైతము తన వైపునకు ఆకర్షింపగలిగి యుండెను. ఆయన ఆధ్యాత్మికదివ్యశక్తి అంతటి

సుసంపన్నము, నిరాఘాటము. అనుభూతియే ఆయనవిజ్ఞానము. సిద్ధులవెంట పరువులెత్తవలదనియు, స్వల్పములగు శక్తులకై చేతులుచాపవలదనియు పరిపూర్ణ భగవదస్తిత్వమునందే చిత్తమును ఏకాగ్రము కావింపుడనియు భగవదన్వేషకులకు—సాధకులకు—ఆయన బోధించెను. ఆయన ఆచరణవిధానము పరిపూర్ణమయినది. భగవంతునిగూర్చి హృదయపూర్వకముగ విలపించినచో, ప్రార్థించినచో భగవత్కృపావతరణము నిశ్చయమని ఆయన నొక్కి-వక్కాణించెను.

పిమ్మట ప్రిన్సిపల్ శ్రీ హెచ్. ఎస్. రామచంద్రరావుగారు ఆంగ్లమున నుపన్యసించిరి. ఆధునిక వైజ్ఞానిక యుగమునందు, ఆధ్యాత్మిక దివ్యానుభూతు లన్నిటియందును వైవిధ్యము ప్రబలుచున్న కాలమున, ఏతత్ దివ్యానుభూతు లన్నింటికి - మతశాఖ లన్నింటికి - పరిపూర్ణమూర్తియైన శ్రీ గురుదేవుని అవతారము నాటి-కాలపరిస్థితుల నన్నింటిని ఏకైకగమ్యము గావించిన విధానమును ఆయన విపులముగ వివరించిరి. మఱియు నిట్లు తెలిపిరి: శ్రీ గురుదేవుడు రక్తమాంసములతో గూడిన సాక్షాత్ వేదపురుషుడు, మూర్తీభవించిన పరాశక్తి శ్రీ కాళియే ఆయన అనుటయే దీనికి తగిన వ్యాఖ్య. వేదాది పవిత్రగ్రంథముల వాక్యము లన్నింటికి ఆయనయే మూర్తీభావము. ముముక్షుత్వమునకును పరమవ్యాకులతకును ఆయనయే ఉత్తమోత్తమమయిన లక్షణము లక్ష్యమును. నిరక్షరాస్యుడయ్యును ఆయనయే నిజముగా మహావిద్వాంసుడు. పరిపూర్ణతాశక్తిసమన్వితుడయిన దివ్యశిశువు ఆయన. ఆయన సాధనలు అనుభూతులు—సమస్తమతములను సజీవములు గావించెను. అధునాతన యుగమునకు ఆయనయే ధ్రువతార. వాత్సల్యపూర్వకమయిన ఆయన ఆహ్వానమునకు చెవియొగ్గి ఆయనను పరివేష్టించి సన్మార్గమున సుస్థిరులమై ప్రోత్సాహమునొంది ఆధ్యాత్మికపథమున విజయము నందుదము గాక!

శ్రీమత్తపస్యానందస్వాములవారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసమున సంగ్రహముగ నిట్లుద్బోధించిరి: శ్రీరామకృష్ణ గురుదేవుని జీవితోపదేశములను ఏకాగ్రముగను, విశ్వాసపూర్వకముగను పఠింపుడు. అవియే ఆధ్యాత్మిక పథమున విజయోన్ముఖములు, హృదయంగమములు కాగల సద్భావములు, సద్వైఖరీ సంస్కారకములు.

ఆ రాత్రి కానంతరము దేవాలయమున భజన గానముతో నాటి కార్యక్రమము సమాప్తమయ్యెను.

గ్రంథపరిచయం

గృహస్థ ధర్మావళి

రచయిత: శ్రీ చిన్మయరామదాసు. డబల్ క్రౌన్ 1/16 సైజు. IV+112 పుటలు. వెల: రూ. 1-75. ప్రాప్తిస్థానము: శ్రీ సిద్ధాశ్రమము, తాడేపల్లి పోస్టు, (వయా) కొడాలి, దివి తాలూకా; కృష్ణాజిల్లా, ఆంధ్రప్రదేశ్.

ఈ గ్రంథమున గృహస్థులు అనుసరింపదగిన సమస్త ధర్మములు వివరింపబడియున్నవి.

ఇందలి ప్రతి అధ్యాయము పఠనీయమే. అనేక శాస్త్రములనుండి ప్రమాణవాక్యములు సతాత్పర్యముగ నిందు పొందుపఱుపబడి యున్నవి. అంతియకాక నేటి యుగపురుషులు శ్రీ గాంధీ మహాత్ముడు అరవింద యోగి మున్నగు మహనీయులు ఉపదేశించిన ధర్మములు గూడ నిందు వివరింపబడియున్నవి. ఇందలి భార్యా భర్తల సంవాదము, స్కాందపురాణమునందలి గృహస్థాశ్రమ ధర్మనిరూపణము, మహా నిర్వాణ తంత్రము అష్టమోల్లాసమునందలి గృహస్థధర్మ వివరణము, యోగవాసిష్ఠమునందు శ్రీరామచంద్రునకు వసిష్ఠమహర్షి బోధించిన గృహస్థ ధర్మములు, పఠనీయములు, మననీయములు, అనుసరణీయములు. సత్సంతానార్థమే గార్హస్థ్యమనుటయు, గృహస్థులు అనుసరింపదగు మోక్షోపాయములును స్మృతుతాచార్య మతానుసారముగ నిందు వివరింపబడియున్నవి. దాంపత్యజీవనమునందు దంపతు లనుసరింపదగు సదాచారమును 'భార్యా భర్తల సంవాదము' 'గృహస్థ బ్రహ్మచర్యము' అను ప్రకరణములు వివరించుచున్నవి. ఇందలి భాష సులభసుందరము. అందందు గనుపించు వ్యాకరణ దోషములు చంద్రునియందలి మచ్చవలె అంతగా పాటింపదగినవి కావు. ఈ గ్రంథ పఠనమున గృహస్థులెల్లరును తమ్ము తాము తీర్చి దిద్దుకొనవచ్చును.

కాలవాహిని

రచయిత : శ్రీ గోనుగుంట బ్రహ్మాయాచార్య. డబల్ క్రౌన్ 1/16 సైజు. (132+xxxiii) పుటలు. వెల : రూ. 3-00. ప్రాప్తిస్థానము. ఎ. వి. సుబ్బారావు, బి. పి. ఎమ్. కే. ఎం; మన్నేటికోట P.O. (via) ఉలవపాడు, ప్రకాశంజిల్లా, ఆంధ్ర. మరియు, దుర్గా బుక్ డిపో, మెయిన్ రోడ్, ఒంగోలు, ప్రకాశం జిల్లా, ఆంధ్ర.

ఇందు గ్రంథకర్తగారు కృతయుగాది కలియుగము వఱకు గల ధర్మముల వివరించి యున్నారు. ఇందలి రామరాజ్యము, దాని ప్రభావము మున్నగు విషయములు పఠించినచో ఈ గ్రంథపఠనమున ఆబాలవృద్ధము మన దేశమునందు శ్రద్ధాభక్తులు చూపగలరని వచింపదగును. దేశీయ నాయకులు దేశమునకు గావించిన మంచి, నాయకంమన్యులు గావించుచున్న చెడు ప్రస్తావించుచు, పూర్వకాలపు నాయకులు దేశోద్ధరణము గావించిన విధానము పురాణములనుండియు ఇతిహాసముల నుండియు ఉదాహరణము లొసగుచు విపులముగ వివరింపబడియున్నవి. సనాతన ఋషీశ్వరులు, రాజులు, మహనీయులు అనుష్ఠానపూర్వకముగ లోకమునకు చాటిన ధర్మములు, సౌభ్రాత్రము, సౌశీల్యము మున్నగు సద్గుణ గోష్ఠులు కథలమూలమున నిందు పొందుపఱుపబడియున్నవి. అధునాతన కాలపరిస్థితుల గూర్చి మహనీయులభావము లిందు విశదీకరింపబడియున్నవి. 'బ్రహ్మము'గారి 'కాలజ్ఞానము' నుండియు కాలపరిస్థితుల వివరణము జరిగినది.

ఈ గ్రంథపఠనమున ప్రజలు తమ గుణముల తీర్చి దిద్దుకోగల అవకాశ మొంతేనియు గలదు.

—చిలువూరి మాధవకృష్ణకవి.

షికాగో నగరోపన్యాసములు

అమెరికాయందలి షికాగో నగరమున జరిగిన విశ్వమత మహాసభయందు శ్రీ వివేకానందస్వాములవారు హిందూమత ప్రతినిధియై యొసగిన ఉపన్యాసముల సంపుటీకరణము!

సనాతన ధర్మోన్నతిని ప్రపంచమంతటికిని జాటిన వీ యుపన్యాసములే. మతమును కూర్చిన శ్రీ వివేకానంద సందేశామృతము సమస్తము ఇందు నిక్షిప్తమైయున్నది. హిందూ మతౌన్నత్యమును దెలియగోరు ప్రతి భారతీయుడును తప్పక చదువవలసిన గ్రంథమిది.

ప్రజ్జ్వలమగు పంచమ ముద్రణము. వెల: రూ. 1-00

శ్రీ రామకృష్ణ సూక్తిసుధ

అనువాదకులు: ఆచార్య శ్రీ నేలటూరి భక్తవత్సలముగారు

'సమాజోద్ధారమయిన వచనామృతము ఇట్టి గ్రంథరూపముదాల్చుట కిదే మొదలు' (ఆల్డసు హక్స్లి) అను పొగడ్తగన్న శ్రీమన్నిఖిలానందస్వాముల సంక్షిప్తాంగ్ల మూలమునకు ఇది తేటతెలుగున అనువాదము.

'గురుదేవుని స్వతస్సిద్ధజ్ఞానము, చిదానందోద్రేకప్రభవసహజసరళవాగ్ధాటి, శిశూచితామాయికత, అనిర్వచనీయప్రజ్ఞ, ఋజూపమానములు, సరసకథలు, గేయములు, పద్యములు చక్కగా అనూదితములు. (హిందు: తేది 27-7-'58)

'అద్యతనగద్యరచయితలెల్ల మేలుబంతిగా అనుసరింపదగిన గ్రంథరాజము.'

(సన్డే స్టాన్డర్డు: తేది 16-2-'58)

'అనువాదమైనా స్వతంత్రగ్రంథం అనిపించు ధాటి గలది.' (భారతి: 7-6-'61)

'చవులూరించు చక్కని రచన.' 14-2-'58 (డాక్టరు సర్ ఎస్. రాధాకృష్ణగారు)

590+158 పుటలు వెల: రూ. 7-50

ఇట్లు వ్రాయుడు: మేనేజరు, శ్రీరామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు-600004

శ్రీరామకృష్ణమఠము, మైలాపూరు, మద్రాసు-600004

1975-వ సంవత్సరము, మే మాసమున జరుగనున్న

ఉత్సవ కార్యక్రమము

శ్రీ శంకర - రామానుజ జయంతి

15-5-75 గురువారము: తిథిపూజ

18-5-75 ఆదివారము: అపరాహ్ణము 5 గంటలకు బహిరంగోపన్యాసము
అధ్యక్షులు: శ్రీమత్తపస్యానందస్వాములవారు
ఉపన్యాసకులు: శ్రీ వి. కల్యాణసుందరశాస్త్రిగారు (తమిళము)
ప్రొఫెసరు ఎన్. ఎస్. రాఘవాచారిగారు (ఆంగ్లము)

శ్రీ బుద్ధ జయంతి

25-5-75 ఆదివారము అపరాహ్ణము 5 గంటలకు బహిరంగోపన్యాసము
అధ్యక్షులు: శ్రీమత్తపస్యానందస్వాములవారు
ఉపన్యాసకులు: శ్రీ 'అణ్ణా' ఎన్. సుబ్రమణియముగారు (తమిళము)

ఆదివారములందు సత్సంగ సమావేశములు

అపరాహ్ణము 4-00—4-20 వరకు శివానందలహరీ పారాయణము (4-5-75)
,, ,, ,, శ్రీ విష్ణుసహస్రనామ పారాయణము (11-5-75)
4-20—4-30 ,, ధ్యానము
4-30—5-30 ,, తమిళమున ఉపన్యాసములు:—
శివానందలహరి: డాక్టర్ టి. ఎం. పి. మహాదేవనుగారు (4-5-75)
శ్రీమద్రామాయణము: డాక్టర్ ఎన్. వీఘ్నినాథన్‌గారు (11-5-75)
5-35—6-30 ,, ఆంగ్లోపన్యాసములు:—
శ్రీమద్భగవద్గీత: శ్రీమత్తపస్యానందస్వాములవారు (11-5-75)
శ్రీమద్భగవద్గీత: శ్రీ గభీరానందస్వాములవారు (4-5-75)
6-30—8-00 ,, ఆరాత్రికము - భజన

ప్రత్యేకోపన్యాసములు

3-5-75 శనివారము: 5-45 శ్రీమద్రామాయణ పఠనము (యాగసంరక్షణము) శ్రీ పి. రామకృష్ణన్‌గారు, ఐ.సి.ఎస్. (రిటైర్డు)
10-5-75 ,, ,, బౌద్ధమత ప్రారంభము: డాక్టర్ టి. ఎం. పి. మహాదేవనుగారు
17-5-75 ,, ,, శ్రీమద్రామాయణము: డాక్టర్ ఎన్. వీఘ్నినాథన్‌గారు
31-5-75 ,, ,, రాజయోగము: శ్రీ గోలోకానందస్వాములవారు

ఇతర వారములందు ఉపన్యాసములు: అపరాహ్ణము 5-45 గంటలకు

సోమవారములు: నారదభక్తిసూత్రములు (ఆంగ్లము) శ్రీమత్ వీతమోహానందస్వాములవారు
మంగళవారములు: అధ్యాత్మరామాయణము (ఆంగ్లము) శ్రీమత్ గభీరానందస్వాములవారు
బుధవారములు: శ్రీమద్భాగవతము (ఆంగ్లము) శ్రీమత్ గోలోకానందస్వాములవారు
గురువారములు: అముదమొళ్రి (తమిళము) శ్రీమత్ శ్రీరంగానందస్వాములవారు
శుక్రవారములు: ఆత్మబోధ (తమిళము) శ్రీ ఆర్. రామకృష్ణన్‌గారు

25-5-75 ఆదివారము: అంతర్యోగ సాధన

ఉభయ ఏకాదశులయందు సాయంకాలిక ఆరాత్రికానంతరము శ్రీరామనామ భజన (7-5-75; 21-5-75)

శుక్రవారములందు సాయంకాలము 6.30 గంటలకు తిరువల్లిక్కేణియందలి దక్షిణమాడవీధియందు 18-వ నంబరుగల రామకృష్ణ మందిరమున శ్రీమత్ గోలోకానందస్వాములవారి భగవద్గీతోపన్యాసములు.

ఈ ఉత్సవము లన్నింటియందును భక్తులెల్లరును పాల్గొని భగవంతుని అనుగ్రహభాగ్యమును బడయగోరుచున్నాము.

అధ్యక్షులు,

సంపాదకులు : శ్రీ చిద్ఘనానందస్వామి.

శ్రీ ఎమ్. కాలమందరంగారిచే ఫ్రీడమ్ ప్రెస్, (మద్రాసు-600021) న ముద్రింపబడి,

శ్రీ చిద్ఘనానందస్వామిచే శ్రీ రామకృష్ణమఠము (మద్రాసు-600004) నుండి ప్రచురింపబడినది.